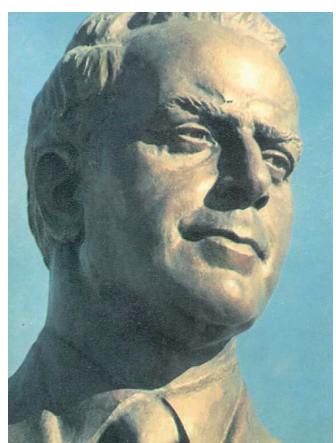

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

Əliyev

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

22 iyul
2025-ci il,
çərşənbə axşamı
№ 125 (6952)
Qiyməti
60 qəpik

35 il əvvəl 1990-cı ilin 22 iyulu olmasaydı...

➔ Bax səh. 2

III Şuşa Qlobal Media Forumundan dünyaya mesajlar...

**Azərbaycan
mətbuatı
böyük
inkişaf
yolu keçib**

➔ Bax səh. 2

Zəngəzur dəhlizi: region üçün yeni bir gələcək fürsəti...

**İlham Əliyev: Bizim Azərbaycandan Azərbaycana maneəsiz və təhlükəsiz keçidimiz olmalıdır.
Bu, legitim tələbdir, bu, ədalətli tələbdir!**

➔ Bax səh. 2

➔ Bax səh. 3

Uğurlu vasitəçilik...

Beynəlxalq müstəvidə Azərbaycana inam və etimad yüksəkdir

Azərbaycanın xarici siyasət doktrinası uzun illərdir ki, balanslaşdırılmış və çox tərəfli əməkdaşlığa əsaslanan bir model üzərində qurulub. Bu yanaşma Azərbaycanın həm Qərbi, həm də Şərqi ölkələri ilə münasibətlərini paralel şəkildə inkişaf etdirməsinə şərait yaradıb.

Hazırkı geosiyasi dəyişikliklər fonunda Azərbaycan Şərqi və Asiyaya doğru xarici siyasət kursunu yalnız alternativ istiqamət kimi deyil, strateji prioritet olaraq formalaşdırmağa başlayıb. Bu siyasət təkcə iqtisadi maraqlarla məhdudlaşmır, həm də siyasi təhlükəsizlik, beynəlxalq nüfuz və diplomatik balansın qorunması baxımından dərin mənə daşıyır.

Qeyd edək ki, ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etmiş Azərbaycan müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində etibarlı tərəfdaş kimi tanınır və dünyada böyük etimad qazanıb. Ölkəmiz xarici siyasətində milli maraqlar və beynəlxalq hüquq normaları ilə yanaşı, sülh, sabitlik, inkişaf, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq kimi meyarları da əsas götürür, yeni və daha mütərəqqi dəyərlər təqdim edir. Bu isə həm də regional və global inkişafa, sabitliyə, təhlükəsizliyə töhfə kimi xarakterizə edilir. Digər tərəfdən, milli maraqlara uyğun olaraq reallaşdırılan xarici siyasət sayəsində ölkəmiz həm ikitərəfli münasibətlərini, həm də beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində səmərəli və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq əlaqələrini uğurla davam etdirir.

Azərbaycan hazırda regional miqyaslı, global xarakterli...

Türkiyə Liderindən Azərbaycana növbəti təşəkkür

➔ Bax səh. 5

Vahid strateji təməl...

➔ Bax səh. 4

**YAP nümayəndə heyəti
Şimali Kiprdə Barış
Hərəkatının 51-ci
ildönümünə həsr olunmuş
rəsmi tədbirlərdə
iştirak edib**

➔ Bax səh. 5

**Siyasi mədəniyyətin
elementləri...**

➔ Bax səh. 5

**Çin-Aİ sammiti:
yeni nizamın növbəti
müzakirə platforması...**

➔ Bax səh. 7

**İran-“Avropa üçlüyü”
danışqları
bərpa edilir**

➔ Bax səh. 6

**İstanbulda
növbəti görüş**

➔ Bax səh. 6

**“Köhnə qitə”
Yaxın Şərqi
doğru “yol alır”...**

➔ Bax səh. 6

35 il əvvəl... 1990-cı ilin 22 iyulu olmasaydı...

Ötən əsrin səksəncinci illərinin sonlarından etibarən keçmiş ittifaq məkanında geriyyə dönüşü olmayan proseslər izlənirdi. Rejim üçün ənənəvi olmayan bu proseslər fonunda müəyyən qüvvələr tərəfindən SSRİ-nin rəhbərliyinə gətirilən M.Qorbaçova bir "Heydər Əliyev fobiyası" hakim kəsilmişdi ki, bu da təsadüfi deyildi. M.Qorbaçov

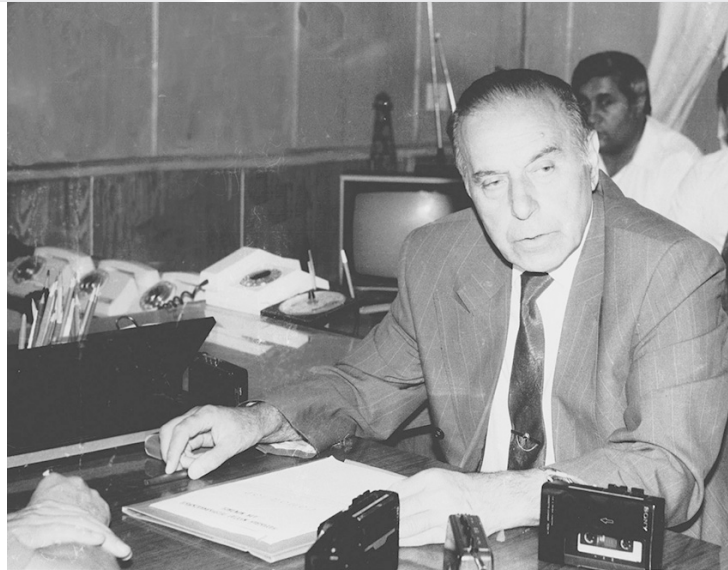

Bakıda qalmaq mümkün olmadıqda O, xoş xatirələrini dolaşan Naxçıvana üz tutdu. Doğma diyar təyyarə ilə Naxçıvana gələn Heydər Əliyevi düzcürək qarşıladı. O, bacısının kiçik evində yerləşmişdi. Ancaq bu kiçik ev bö-

Azərbaycanın qurucusu və xilaskarı olan Ulu Öndər Heydər Əliyev tarixin müxtəlif dövrlərində respublikamızın və xalqımızın taleyində müstəsna önəm daşıyan addımlar atıb, qərarlar verib. Vətənin, xalqın ən çətin dövrlərində nicat yolu arayıb tapmaq bu böyük şəxsiyyətin sanki bir alın yazısı idi.

Heydər Əliyevin tarixin bu günündə - 1990-cı il iyulun 22-də qədim diyara-Naxçıvana gəlişi də bir qurtuluş məqamı idi. Həm də yalnız Naxçıvan deyil, bütün Azərbaycan üçün xilas məqamı. İnkəşatçı heydər qədim ki, əgər Ulu Öndərin 1990-cı il iyulun 22-də Naxçıvana qayıdışı olmasaydı, respublikamızın bugünkü yüksəlişinə, tarix zəfərlərimizə, işğaldan azad olunmuş ərazilərimizin böyük əzmlə bərpasına və yenidən qurulmasına da şəhidlik etməyəcəkdik. Respublikamızın xilas, müstəqilliyimizin qorunması, eyni zamanda, bugünkü uğurlarımız möhür Heydər Əliyevin bəhs olunan tarixdə Naxçıvana dönüşü ilə başlayıb. Bu qayıdış böyük yolumuzun başlanğıcıdır.

Böyük zəfərlər yolunun başlanğıcı

Həmin ilin payızında Heydər Əliyev Babək rayonu-nun Nəhrəm kəndindən Azərbaycan Respublikasının Ali Sovetinə deputat seçildi. O, eyni zamanda, Naxçıvan Ali Sovetində deputat seçilmişdi. Muxtar respublikanın Ali Sovetinin seçkilərdən bir qədər sonra - 17 noyabr 1990-cı il tarixində çağırılan sessiyasına

Keçmiş ittifaq rəhbərliyinin qərəzi, Bakıda naxələflərin iç üzü

bütün ittifaq miqyasında böyük nüfuzlu malik siyasət nəhəngi Heydər Əliyevi özü üçün bacara bilməyəcəyi rəqib qismində dəyərləndirir və Onun Kremldən gətirməsi üçün ölənlər gələn hər şeyi etməyə çalışırdı.

Təbii ki, aparılan siyasət təmiz və vicdanlı kadr olan Heydər Əliyevi qane edə bilməzdi. O, götürülən siyasi kursa etirazlarını SSRİ Nazirlər Soveti Sədri'nin birinci müavini vəzifəsindən, Siyasi Büro üzvlüyündən istefaya verməklə ifadə etdi.

1990-cı ildə baş verən 20 Yanvar faciəsi M.Qorbaçovun rəhbərliyi altında mərkəzi hakimiyyətin Azərbaycan qarşı repressiv siyasətinin sonu deyildi. Heydər Əliyev müxtəlif kanallardan Kremldə respublikamıza qarşı daha müdhiş planlar hazırlanmış barədə məlumatlar almış-

dı. Buna görə də O, Azərbaycana qarşı hazırlanan mərkəzi planların qarşısını almaqdan ötrü həmin çətin vaxtlarda xalqı ilə bir yerdə olmağa qərar vermişdi. Elə Onun özünün də həyatı təhlükə qarşısında idi. Erməni - M.Qorbaçov mafiyası Heydər Əliyevin varlığını Azərbaycana qarşı mərkəzi planlarını həyata keçirmək yolunda ən böyük maneə hesab edirdi

1990-cı il iyulun 20-də Bakıya gələn Heydər Əliyevin paytaxtda qalması əngəlləndi. Buna səbəb isə Azərbaycanın o vaxt rəhbərliyinin istərisi idi. Respublika rəhbərliyində təmsil olunan bir sıra yüksək vəzifəli şəxslər Heydər Əliyevin Bakıya qayıtması ilə onlara etimadın azalacağını düşündülər. Naxələflər vəzifələrini qorumaq hərisliyi ucbatından Heydər Əliyevin Bakıda qalmasını əngəllədilər.

"Görünür, mənim Naxçıvana gəlişim taleyin işi imiş"

yük bir ziyarət məkanına çevrilmişdi. 22 iyul 1990-cı il tarixdə axtarılmış Naxçıvan şəhərinin mərkəzi hissəsi, Azadlıq meydanı insan selinə qorq olmuşdu. İzdiham o qədər sıx idi ki, Heydər Əliyevin kürsüyə qalxması üçün polis işə qarışmış yol açmaq məcburiyyətində qalmışdı. İzdiham Heydər Əliyevin kürsüyə qalxmasını sürəklə alqışlarla qarşıladı. Böyük şəxsiyyət xəstə vəziyyətdə olduğu üçün isti, bürkülü havada çox danışa bilmədi. Sevinc dolu alqışlar altında etdiyi qısa çıxışı ilə soydaşlarına sonsuz məhəbbətini ifadə etdi. Sonralar Heydər Əliyev Naxçıvan sakinləri ilə görüşü barədə xatirələrini bölüşərək belə deyirdi: "1990-cı ilin yayı idi. Mən buraya gələrkən Naxçıvanı çox çətin bir vəziyyətdə gördüm. Amma eyni zamanda özümlə çox rahat hiss etdim. Moskvada mənə təqib edilirdi. Hətta yanvar hadisələrindən son-

imış".

Azərbaycanın keçmiş "kommunist rejimi" kimi, 1992-ci ilin yazında qeyri-legitim yolla hakimiyyətə gələn AXC-"Müsavat" ittidarı da Heydər Əliyevin Naxçıvandakı fəaliyyətindən bərk əndişələnirdi. 24 oktyabr 1992-ci il tarixində AXC Naxçıvan şöbəsinin silahlı dəstələri və Ordubad rayon polisi tərəfindən Naxçıvanda dövlət çevrilişinə cəhd göstərildi. Lakin bu cəhdin də qarşısı qətiyyətlə alındı. Xalqın Ona olan sonsuz rəğbətindən, məhəbbətindən vədə gələn Heydər Əliyev rəhbərlik etdiyi Yeni Azərbaycan Partiyasının 1999-cu ildə keçirilən qurultayında bunu çox təsirli şəkildə ifadə edərək deyib: "Nə Qorbaçov hakimiyyəti, nə Vəzirov hakimiyyəti, nə Mütəllibov hakimiyyəti, nə də Əbülfəz Elçibəy hakimiyyəti - heç birisi Heydər Əliyevi Azərbaycan xalqının qolbından çıxara bilmədi..."

Son illər çəkdiyim bütün əzab-əziyyəti unudum. Görünür, mənim Naxçıvana gəlişim taleyin işi

Naxçıvanda başlayan, bütün Azərbaycan miqyasında davam edən xilaskarlıq missiyası

sədrlik Heydər Əliyevə həvalə olundu. Sessiyada Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Naxçıvan Ali Sovetinin adı dəyişdirilərək onun Naxçıvan Respublikasının Ali Məclisi adlandırılması haqqında qərar çıxarıldı, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin o vaxtlar çoxlarının tanımadığı üçrəngli bayrağı Naxçıvan Ali Məclisində qaldırıldı.

O dövrdə Heydər Əliyevin Naxçıvana və naxçıvanlılara böyük məhəbbətlə atdığı bu kimi addımlar böyük cəsarət nümunəsi idi.

1991-ci il sentyabrın 3-də Naxçıvan Ali Məclisinin Sədri seçilən Heydər Əliyev Özü'nün şəxsi nüfuzundan və yüksək diplomatik bacarığından istifadə edərək qonşu Türkiyənin, İranın siyasi rəhbərliyi ilə təmasları gücləndirdi və blokada şəraitində yaşayan muxtar respublikanı erməni təcavüzündən, açıqdan, səfalətdən qorudu.

Xalqla həmrəylik şəraitində Naxçıvanı xilas edən Heydər Əliyev növbəti mərhələdə - 1993-cü ildən sonra xilaskarlıq missiyasını bütün Azərbaycan miqyasında davam etdirdi. 1993-cü ilin yayında xalqın təkidlə tələbi ilə ikinci dəfə respublikanın siyasi hakimiyyətinə qayıdan Heydər Əliyev aldığı müdrik qərarlarla xaosa, anarxiyaya, iqtisadi tənəzzülə son qoydu və Azərbaycan inkişafı istiqamətləndi.

Mübariz ABDULLAYEV

Zəngəzur dəhlizi: region üçün yeni bir gələcək fürsəti...

İlham Əliyev: Bizim Azərbaycandan Azərbaycana maneəsiz və təhlükəsiz keçidimiz olmalıdır. Bu, legitim tələbdir, bu, ədalətli tələbdir!

Son 5 ildə Şərqi Qərbi qovşağında yeni təhlükəsizlik arxitekturası formalaşdırılan Azərbaycan yeni dünya nizamına mühüm töhfələr verib. Xüsusilə, bölgədə formalaşan sülh prosesi ilə paralel inkişaf etdirilən Zəngəzur dəhlizinin açılması prosesi Böyük İpək yolunun varisi sayılır və "Şərqi-Qərbi" ticarət dəhlizinin keçmiş nüfuzunu və aktuallığını yenidən özüə qaytarır. Cənubi Asiya da daxil olmaqla Şərqi qonşu ilə Avropaya birləşdirən bu dəhliz iki kontingent arasında ən əlverişli, qısa və optimal ticarət logistikası olacaq. Xüsusilə, son illərdə baş verən bir sıra kəskinləşmələr, iqtisadi-siyasi, eyni zamanda hərbi transformasiyalar Şərqi-Qərbi kommunikasiya sisteminin daha fəal şəkildə inkişafına tökan verib. "Bir körpür, bir yol" layihəsi çərçivəsində Şərqi-Qərbi qonşu ilə Azərbaycan arasında uzanan yol müasir iqtisadi sistemdə həyati dərcədə əhəmiyyət kəsb etməyə başlayıb. Bu amil bütün dünya tərəfindən qəbul edilir və yüksək qiymətləndirilir. Notice etibarilə bu yolun şəxələndirilməsi, daha da rentabelli edilməsi, regional coğrafiyanın genişləndirilməsi müzakirə predmeti kimi ön sıraya çıxır.

Bəlkə də gələn ilin yazında...

Vurğulandığı kimi, yeni logistik xəttin aparıcı seqmentlərindən birinə çevrilmə perspektivinə malik Zəngəzur dəhlizi ümumən regionun inkişaf dinamikasını artıracaq. Ümumiyyətlə, Azərbaycan bütövlükdə Cənubi Qafqazın bu yeni iqtisadi-siyasi, xüsusilə ticari prosesdən uğurla və yüksək dividend qazanaraq çıxması üçün çalışır - başqa sözlə, Azərbaycan istər təşəbbüskarı olduğu, istərsə də iştirakçı kimi təmsil olunduğu global layihələrin ilk növbədə Cənubi Qafqaz regionunu əhatə etməsi, bölgəyə dividendlər qazandırması faktoruna fokuslanır. İyulun 19-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Xankəndidə "Rəqəmsal keçidlər: Süni intellekt dövründə

informatiya və media dayanıqlılığının gücləndirilməsi" mövzusunda III Şuşa Qlobal Media Forumunun iştirakçıları ilə görüşündə bildirib ki, Zəngəzur dəhlizinə gəlincə, bu arteriya sözsüz ki, bir çox ölkələri birləşdirəcək. Biz isə daşmaların bu dəmir yolu və ya avtomobil yolu ilə həyata keçirilməsinin zəruriliyindən danışırsan, təkcə Azərbaycanın əsas hissəsinin onun Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə birləşdirilməsini nəzərdə tutmuruq. Söhbət beynəlxalq tranzit dəhlizdən gedir. Biz nəqliyyat və logistika infrastrukturuna çox fəal sərmayə qoyuruq. "Zəngəzur dəhlizinin potensialını ilkin mərhələdə 15 milyon ton yük səviyyəsində qiymətləndiririk. Biz demək olar ki, Ermənistan və İranla sərhədimizin qovuşuğuna qədər dəmir yolunun tikintisini başa çatdırırıq və yəqin ki, bir ildən az müddətdə, bəlkə də gələn ilin yazında bu dəmir yolunun Azərbaycan hissəsi hazır olacaq".

Böyük perspektivlər açır...

Zəngəzur dəhlizinin reallaşması birinci növbədə mühüm coğrafi situasiya yaradacaq. Yeni iqtisadi nizamda Şərqi-Qərbi tranzitini birləşdirəcək dəhliz digər region ölkələri üçün də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Çünki dəhlizin Şimal-Cənub xətti ilə perpendikulyar şəkildə kəsilməsi ikinci xətt üzərində olan dövlətlərin də maraq dairəsinə buraya istiqamətləndirir. Başqa sözlə, Zəngəzur dəhlizi ətraf dövlətlərin də iqtisadi maraqlarına cavab verən amil kimi çıxış edir. Paralel olaraq Ermənistan bu dəhlizin açılması ilə yeni inkişaf mərhələsinə qə-

dəm qoyacaq. Qeyd edək ki, Zəngəzur dəhlizinin açılması Ermənistan üçün həm siyasi, həm də iqtisadi dividendlər vəd edir. Prezident İlham Əliyev III Qlobal Şuşa Media Forumunda bildirib ki, bu dəmir yolunun Ermənistan hissəsinə gəlincə deməliyəm ki, sovet dövründə bu dəmir yolu Azərbaycan dəmir yolunun tərkib hissəsi olub. Ermənistanın dəmir yolu şəbəkəsinin qalan hissəsi ilə dəmir yolu əlaqəsi olmadığına görə, ermənilərin dəmir yolu strukturuna

daxil olmayıb. Bu yol Azərbaycanı Ermənistan ərazisindən keçərək Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə birləşdirir və oradan Kərfəzə çıxış yolu ilə İran ərazisinə keçir. "Yeni, Zəngəzur dəhlizinin reallaşması ilə biz mahiyyət etibarilə Şimal-Cənub dəhlizinin başqa istiqamətini açacağıq. Təkcə hamının haqqında danışdığımız istiqamətə - Rusiyadan Azərbaycana vasitəsilə İran, Rəştə deyil, həm də Şərqi Zəngəzur və Zəngəzur bölgəsinin digər hissələrindən İran, oradan da Türkiyəyə. Ona görə də yük axınının həcmi artırılması üçün böyük perspektivlər açılır".

Zəngəzur vasitəsilə Aralıq dənizi limanlarına...

Azərbaycan apardığı uğurlu siyasi kurs nəticəsində mühüm bir geostrateji məkanada "açar dövlət"ə çevrilməyi bacarıb. Özü'nün çoxvektorlu siyasətinə sadıq qalaraq bütün dünya ölkələri ilə bərabərtərəfli əməkdaşlıq münasibətləri yaradan rəsmi Bakı bu mənada Çin və Mərkəzi Asiya ilə münasibətlərin də inkişafını hər zaman ön planda tutub. Azərbaycan Çinin müəllifi olduğu "Bir körpür, bir yol" təşəbbüsünün dəstəkləyən ilk ölkələrdən biri olub. Rəsmi Bakı Mərkəzi Asiyadan Avropaya uzanan bu nəqliyyat korridorunun əsas həlqələrindən biri olmağı qəti-

rib ki, Özbəkistan Prezidentinin səfəri zamanı biz müzakirə etdik ki, yükdaşımalarda həcmi artırmaqla qazandıq. "Bu gün Çindən Azərbaycan ərazisi vasitəsilə yükdaşımaların həcmi sürətlə artır. Eyni zamanda, Xəzər dənizinə çıxacaq Çin-Qırğızistan-Özbəkistan-Türkmənistan dəmir yolu yenidən tikilir. Yəni, görürsünüz ki, artıq hansı böyük axınlar gedir və bu, bizim istiqamətimizdə davam edəcək. Ona görə də biz təkcə Bakı limanında yüklərin qəbuluna və onları işləməyə deyil, həm də Bakı-Tbilisi-Qarsı dəmir yolu ilə Gürcüstandan keçməklə Türkiyəyə və daha sonra Aralıq dənizi limanlarına Zəngəzur vasitəsilə göndərməyə hazır olmalıyıq ki, bu, eyni zamanda, əsas nəqliyyat marşrutu olacaq".

Əks halda...

baycan Şərqi-Qərbi ticarət xəttinin şəxələndirilməsi, regionun ümumi inkişaf tempinin artırılması istiqamətində bu kimi uğurlu addımlar atsa da, Ermənistanın davranışları adekvat deyil. Azərbaycan xətt üzrə bütün infrastrukturunu formalaşdırıb və ən müasir tələblər çərçivəsində inşa edilib. Ermənistan isə ötən 5 il ərzində məsələni "ikinci plana" keçirmək üçün səy göstərib, hətta demək olar ki, heç bir iş görməyib. İrəvan anlamalıdır ki, Zəngəzur dəhlizinin açılması onlar üçün böyük siyasi-iqtisadi dividend yaradacaq. Əks halda Ermənistan yenə də "dalan ölkə" statusunda qalmaqda davam edəcək. Dövlət başçısı III Qlobal Şuşa Media Forumunda bildirib ki, son beş ildə Ermənistan tərəfindən heç bir iş aparılmayıb, bu məsələ qəsdən gündəmdən çıxarılıb: "Ammma belə olan halda Ermənistanın nə vaxtsa tranzit ölkəyə çevrilmək şansını sıfıra yaxınlaşdır. Bu prosesin qarşısını almaqda davam etsələr, düşünürəm ki, özlərini nəinki bu gün düşükləri nəqliyyat təcriddə, həm də müəyyən dərəcədə siyasi təcriddə tapacaqlar".

Təəssüfləndirici haldır ki, Azərbaycanın açılması

Zəngəzur dəhlizinin açılması

Legitim tələbimiz...

kə altında olacaqdır. Mən yaxşı xatırlayıram, sovet dövründə qatar Bakıdan Naxçıvana hərəkət edərkən möhür Ermənistan ərazisindən Zəngəzurdan keçən bir hissədə qatara daş atılırdı, nəticədə qatırın pəncərələri qırılırdı. Biz bunu çox yaxşı xatırlayırdıq və bu, sovet dövrü idi. Bu nizam-intizam və cəza mexanizmlərinin hökm sürdüyü bir dövrdür. Bu gün biz vətəndaşlarımızı riskə ata bilmərik. Ona görə orada heç bir fiziki təmas olmalı deyil və onlar üçün təminatlı tədbirlər həyata keçirilməlidir ki, insanlar və yüklər təhlükəsiz şəkildə hərəkət etsin. Bu, legitim tələbdir".

P.SADAYOĞLU

III Şuşa Qlobal Media Forumundan dünyaya mesajlar... Azərbaycan mətbuatı böyük inkişaf yolu keçib

Bu gün respublikamızda milli mətbuatımızın yaranmasının 150 illiyi böyük təntənə ilə qeyd olunur. Milli mətbuatımızın əsası görkəmli maarifçi-publisist, ictimai xadim Həsən bəy Zərdəbinin misilsiz söyləri sayəsində ərsəyə gətirdiyi “Əkinçi” qəzetinin 1875-ci il iyulun 22-də nəşrə başlaması ilə qoyulub. Sonrakı illərdə çoxsaylı nəşrlərlə zənginləşən milli mətbuatımız Azərbaycan ədəbi dilinin və maarifçilik hərəkatının inkişafında, milli özünüdərk və istiqlal məfkurəsinin formalaşmasında, qabaqcıl ideyaların təbliğində mühüm rol oynayıb.

Hər dövr mətbuat üçün yeni çağırışlar yaradıb. Bu gün jurnalistlər üçün yaranan çağırışlar isə yalnız məzmunla bağlı deyil. Hərçənd ki, onlar öz peşə fəaliyyətlərində sürətlə dəyişən gündəmin nəbzini tutmaq məcburiyyətindədirlər. Auditoriyaya ötürülən informasiyalar daim yenilənməlidir. Nəce deyirlər, jurnalistlərin qulağı səsə, barmaqları yazmaqda olmalıdır. Əks halda yazmağın da bir mənası qalmır. Jurnalistlər üçün digər bir çağırış isə 4-cü sənaye inqilabının tələblərindən yaranır. İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı mətbuatda da transformasiyaları qəbul etməyə məcbur edir. Təsəffü deyildir ki, bu günlərdə Xankəndidə keçirilən III Şuşa Qlobal Media Forumunun mövzusu da “Rəqəmsal keçidlər: Süni intellekt dövründə informasiya və media dayanıqlılığının gücləndirilməsi” olub. Forumda sualları cavablandıran Prezident İlham Əliyev Azərbaycan jurnalistlərini mətbuatımızın yubileyi münasibəti ilə təbrik edib və medianızın inkişafından məmnunluğunu bildirib. “Mən çox şadam ki, bu gün bizim medianız növbəti ölkə daxilində, hətta beynəlxalq müstəvidə çox böyük nüfuz qazanıb”, - deyər dövlətimizin başçısı vurğulayıb.

Demokratik cəmiyyətin əsas göstəricilərindən biri

Mətbuat hər bir dövlətin siyasətinin, ideoloji çərçivələrinin lakmus kağızıdır. Mühafizəkar siyasi rejimlər bir qayda olaraq jurnalistlərin peşə fəaliyyətinə sərbəstliyinə müxtəlif vasitələrlə məhdudlaşdırırlar. Bunu biz, nəce deyirlər, özümü zün milli təcrübəmizdə də görmüşük və yaşamışıq. Söhbət 1992-ci ilin mayında ölkəmizdə qeyri-qanuni yolla iqtidara gələn AXC-“Müsavat” cütliyinin hakimiyyəti dövründən gedir. Həmin dövrdə həqiqi qəti deyən və yazan jurnalistlər təqib olunur, onların dövlətinə, oğurlanmasına və şantaj edilməsinə rast gəlirdi. AXC-“Müsavat” iqtidarının bütün təmsilçiləri özlərinin korporativ maraqlarını KİV-lər vasitəsilə cəmiyyətə dikte etməyə çalışırdılar və düşünürdülər ki, mətbuat, jurnalistlər onların dirijor çubuğu ilə idarə olunmalıdırlar. 16 aprel 1992-ci il tarixində mətbuat üzərində hərbi senzuranın yaradılması haqqında Fərman, 15 aprel 1993-cü il tarixində bütün informasiya yayımı üzərində nəzarət tətbiq edilməsi ilə bağlı Sərəncam imzalandı. KİV-lərin sərbəst fəaliyyət dairəsini daraltmağa, jurnalistlərin fəaliyyətinə nəzarəti artırmağa, bütövlükdə medianı buxovlamağa hesablanan bu sənədlərin imzalanması o dövrdə AXC-“Müsavat” hakimiyyətinin media qeyri-demokratik və despota münasibətinin ifadəsi idi.

Müstəqil Azərbaycanla söz azadlığının, KİV-ə dövlət qayğısı siyasətinin əsasını böyük siyasətçi Heydər Əliyev qoyub. Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycanı rəhbərlik etdiyi 1993-2003-cü illərdə mətbuatın problemlərini yaxından öyrənib və onların aradan qaldırılmasına yönələn tədbirlərin həyata keçirilməsinə nail olub. Prezident Heydər Əliyevin 1998-ci il 6 avqust

tarixində imzaladığı “Azərbaycan Respublikasında söz, fikir və məlumat azadlığının təmin edilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında” Fərmanı ilə senzuranın ləğvi olundu. Bunu KİV-lər üçün yeni dövr açdı. Bununla yanaşı, 1999-cu ilin sonunda “Kütləvi informasiya vasitələri haqqında” Qanunun qəbulu media təsisatlarının inkişafını sürətləndirən, bəhs edilən sahəyə müvafiq surətdə sahəvi və ümumi münasibətləri tənzimləyən hüquqi bazanın zənginləşdirilməsi işinə əhəmiyyətli töhfə oldu. 2000-ci ilin mart ayında Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə “2000-2001-ci illərdə kütləvi informasiya vasitələrinin mədi-texniki şəraitinin yaxşılaşdırılması üzrə tədbirlər Proqramı” təsdiq olundu.

2003-cü ilin mart ayında Azərbaycan jurnalistlərinin qurultayında media-ictimaiyyət, media-hakimiyyət münasibətlərini tənzimləyən qurum - Azərbaycan Mətbuat Şurası yaradıldı. Digər çoxsaylı faktlarla da sadalamaq mümkündür. Bütün bunlar, çox doğru olaraq Azərbaycanda söz, fikir və mətbuat azadlığının bərqəvr oluması üçün əlamətdar tarixi hadisələr kimi qiymətləndirilir. O da qeyd edilməlidir ki, mətbuat təmsilçiləri Heydər Əliyevin hərtərəfli diqqət və qayğına cavab olaraq Onu “Jurnalistlərin dostu” seçiblər.

Mediada islahatlar kursu

Son 20 ildən artıq dövrü əhatə edən mərhələdə respublikamızda Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə çoxsaylı islahatlar həyata keçirilib. Aparılan islahatlar Azərbaycan dünyaya miqyasında hər cəhətdən münnəvi dövlətə çevirib. O cümlədən islahatlar kursu milli mətbuatımızı da əhatə edib. Hər şeydən əvvəl onu qeyd etmək lazımdır ki, 2003-cü ildən bəri Prezident İlham Əliyevin aldığı qərarlar milli mətbuatımızın inkişafına həm hüquqi, həm də texniki və institusional baxımdan güclü şəkildə tökan verib. O cümlədən 2005-ci ildə milli mətbuatın yaranmasının 130 illiyi ilə əlaqədar 140-dən artıq mətbuat işçisi Prezidentin Sərəncamı ilə fəxri adlara və digər mükafatlara layiq görüldü. Həmin dövrdə dövlətimizin başçısının təşəbbüsü ilə “Əməkdar jurnalist” fəxri adı da bərpa edilib. Azərbaycan Prezidentinin 2006-cı il 8 fevral tarixli Sərəncamı isə mətbuat üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyırdı. Bu sənədə əsasən, qəzetlərin “Azərbaycan” ösən, sayatna olan bütün borcları tamamilə silindi. 2005-ci ildə qəbul olunmuş “İnformasiya əldə etmək haqqında” Qanun vətəndaşların informasiyaya çıxış hüququnu genişləndirdi. 2010-cu ildə qəbul edilən “Elektron media haqqında” Qanun isə müasir texnologiyaların tətbiqi ilə medianın daha çevik və effektiv fəaliyyət göstərməsinə imkan yaradı. 2018-ci il 16 iyul tarixli Sərəncamla ölkədə nəşr olunan qəzetlərdə dövlət tərəfindən böyük maliyyə dəstəyi göstərildi.

Prezident İlham Əliyevin 12 yanvar 2021-ci il tarixində imzaladığı “Azərbaycan Respublikasında media sahəsində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında”

Fərmanı milli mətbuatımızın yeni mərhələdə inkişafı baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bu Fərmanın imzalanması bir daha təsdiqlədi ki, Azərbaycan dövləti mediada keyfiyyət dəyişikliyinə baş verməsində çox maraqlıdır.

Sözgedən Fərmana uyğun olaraq Medianın İnkişafı Agentliyi (MEDİA) publik hüquqi şəxs kimi yaradıldı. MEDİA yarandığı gündən media sahəsində çevik və səmərəli fəaliyyət göstərir.

Qabaqcıl dünya təcrübəsi və müasir çağırışlar nəzərə alınmaqla hazırlanan “Media haqqında” Qanun qəbul edilməsi ilə milli mətbuatımızın qarşısında yeni dövr açılib. Qısa müddətdə Media Reyestrinin yaradılması da böyük uğurdur.

Bu gün Azərbaycan mediası dövlət maraqlarını qorumağa qadirdir

Hər bir halda medianın rolunu yalnız auditoriyaya xəbər çatdırmaq funksiyası ilə məhdudlaşdırmaq olmaz. Mətbuat həm də bir ideoloji vasitədir. Bu gün transmilli mediada feyk xəbərlərin yayılması adətə hala çevrilib. Bir sıra hallarda həmin feyk xəbərlər vasitəsilə milli dövlətlər hədəfə alınır və onların imicinə beynəlxalq səviyyədə xələf gətirilir.

Təəssüf doğuran haldır ki, belə “hücumlara” zaman-zaman respublikamız da məruz qalıb. Buna ən son nümunələr kimi, 44 günlük Vətən müharibəsi və 23 saatlıq lokal xarakterli antiterror tədbirləri ilə bağlı transmilli mediada dərc olunan bədnam yazıları göstərmək olar. Həmin yazıların məzmunu yalandan və respublikamıza yönələn iftirlərdən

başqa bir şey deyildi. Yaxşı haldır ki, həmin tələyüklü məqamlarda Azərbaycan mediası cəmiyyətimizin bir parçası olaraq yüksək həmrəylik ortaya qoydu və obyektiv yazıları ilə məkrli qüvvələrin ölkəmiz ətrafında qurmaq istedikləri informasiya blokadasının darmadağın edilməsində Prezident İlham Əliyevin, nəce deyirlər, ən yaxın köməkçisi oldu. “Bu gün Azərbaycan mediası dövlət maraqlarını qorumağa qadirdir. Azərbaycana qarşı əsassız ittihamları argumentlərlə, ciddi təhlillə və faktlar əsasında ifşa etməkdə də böyük uğurlar əldə edib. Bizim medianız növbəti dövlət maraqlarını müdafiə edir, eyni zamanda, lazım gəldikdə hücumda da keçir. Bu da lazımdır”, - deyər dövlətimizin başçısı vurğulayıb.

Mübariz ABDULLAYEV

Uğurlu vasitəçilik... Beynəlxalq müstəvidə Azərbaycana inam və etimad yüksəkdir

Bəzi ölkələr fikir ayrılıqlarını Bakıda həll edir

Qeyd edək ki, ərəzi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etmiş Azərbaycan müasir beynəlxalq münasibətlər sisteminə etibarlı tərəfdaş kimi tanınır və dünyada böyük etimad qazanıb. Ölkəmiz xarici siyasətdə milli maraqlar və beynəlxalq hüquq normaları ilə yanaşı, sülh, sabitlik, inkişaf, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq kimi meyarları da əsas götürür, yeni və daha müdərəci dəyərlər təqdim edir. Bu isə həm də regional və global inkişafa, sabitliyə, təhlükəsizliyə töhfə kimi xarakterizə edilir. Digər tərəfdən, milli maraqlara uyğun olaraq reallaşdırılan xarici siyasət sayəsində ölkəmiz həm iktirəfi münasibətlərini, həm də beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində səmərəli və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq əlaqələrini uğurla da vəməd edir.

Azərbaycan hazırda regional miqyaslı, global xarakterli əməkdaşlıqlar platformasının mərkəzi oyunçusu rolunu oynayır. Məhz bunun nəticəsində də dünyada Azərbaycanın dostları artmaqdadır. Bir çox ölkələr Azərbaycanı dost və etibarlı tərəfdaş hesab edir. Bu etimad sayəsində Azərbaycan bəzi ölkələr arasında

Prezident media nümayəndələrini təltif etdi

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, Azərbaycan milli mətbuatının 150 illik yubileyi münasibətilə qərara alıram:

1. Azərbaycanda milli mətbuatın inkişafında xidmətlərinə görə aşağıdakı şəxslər təltif edilsinlər:

“Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri diplomu” ilə

Aslanov Qədir Təyyar oğlu
Babayev Salman Ali oğlu
Bayramova Nəzakət Ələddin qızı
Cəfəri Minijə Cəmsid qızı
Cəfərov Rəşad İslam oğlu
Əliyev İbrahim Məmmədza oğlu
Əliyev Orman Çingiz oğlu
Əliyev Vüqar Əliheydər oğlu
Əliyev Yalçın Tahir oğlu
Əlizadə İmdad Əli oğlu
Həsənov Nəcəf İsmayıl oğlu
Həziyev Bahəddin Musa oğlu
Hüseynov Mübariz Süleyman oğlu
İsmayilov Əhməd Məhəmməd oğlu
Qayıbov Mehman Əjdər oğlu
Qasimov Balakışi Ələkbər oğlu
Məşayev Tahir İslam oğlu
Məhsimov Məhsim Sədulla oğlu
Məmmədov Məmmədəli Nazim oğlu
Mirzəyev Ayaz Nizami oğlu
Musayev Faiq Abbas oğlu
Nurullayeva Nəzirə Rafiq qızı
Ocaqova Cəmilə Rasim qızı
Sadıxova Nigar Yunisovna
Səttarov İsmət Rəcəb oğlu
Yusifov Tofiq Sədrəddin oğlu

1-ci dərəcəli “Əmək” ordeni ilə

Tağıyeva Roza Murtuza qızı

3-cü dərəcəli “Əmək” ordeni ilə

Adıgözəlov Fikrət İlyas oğlu
Bağırov Rafiq Hidayət oğlu
Həsənov Məsləhim Qəman oğlu
Həsimov Rafiq Məhəmməd oğlu
Hüseynova Ülker İbrahim qızı
İsmayilov Arif Əbdül oğlu
İsmayilov Musa Fəhriz oğlu
Məmmədova Nüşabə Əsəd qızı
Paşayev Xoşbəxt Paşa oğlu
Piriyev Qüdrət Əliovsət oğlu

“Tərəqqi” medalı ilə

Abdullayeva Leyla Əlixan qızı
Ağaməliyev Fəad Həmdulla oğlu
Ağaməmmədov Tahir Əlyar oğlu
Ağayev İlham Əli oğlu
Ağayev Saleh Azad oğlu
Ağayev Saleh Azad oğlu
Ağayeva Məhsəti Musa qızı
Ağayeva Saəbxanım Əliəğa qızı
Ağayeva Səbinə Abbasovna
Aslanov Əhad Kaflan oğlu
Atakışiyev İslam Yusif oğlu
Babayev Xəliq Yunis oğlu
Babayev Zaur Kamal oğlu
Babayeva Vəfa Əmir qızı
Bağırov Saleh Ramiz oğlu
Baxışiyev Rəşad Fiziuli oğlu
Balayeva Azadə Nərmən qızı
Bayramov Cəmil Həsənəğa oğlu
Bayramova Liya Vladimirovna
Bəcanov Rəfael Zəkəriyyə oğlu
Camal Aqil Tapdıq oğlu
Cavadlı Günel Telman qızı
Cavadzadə Nərgiz Əhlam qızı
Cəbiyev İsmayıl Qafar oğlu
Cəfərov Rəmin Natiq oğlu
Cəfərova Arzu Hikmət qızı
Dərgahov Nəfəli Elbrus oğlu
Əlixanova Nəcibə Ziyəddin qızı

Sərəncam

Əliyev Emin Ağa İbrahim oğlu
Əliyev Murad Adil oğlu
Əliyev Rüstəm Qədim oğlu
Əliyev Seymur Telman oğlu
Əliyev Vüqar Mükəfat oğlu
Əliyeva Məhəbbə Vəli qızı
Əliyeva Mintac Allahverdi qızı
Əmircanov Paşa Cəban oğlu
Əsgərov Hüseyn Ələkbər oğlu
Əsgərova Lələ Nürəddin qızı
Feyruzov Samir Ənvər oğlu
Fərəcova Aqil Ələsgər oğlu
Fərəcova Zöhrə Fərəc qızı
Fəttahov Rafiq Seyfulla oğlu
Gülməmmədova Ülviyyə Malik qızı
Hacıyeva Məhəbbə İsmayıl qızı
Heydərlı Hacıbəy Novruz oğlu
Heydərov Hafiz Qurban oğlu
Həməzyev Rəfiət Zeynaləddin oğlu
Həsənov Əkbər Rafiq oğlu
Həzquluyev Əli Səvindik oğlu
Hüseynov Nazim İsa oğlu
Hüseynov Səxəddin Xanhasən oğlu
Hüseynov Timur Əhməd oğlu
Hüseynova Günay Yelmar qızı
Hüseynova Qahirə Müslüm qızı
Hüseynova Nigar Elman qızı
Xəlilov Aslan Xası oğlu
Xudiyev Tural Kamil oğlu
İbrahimov Samir Fəzail oğlu
İbrahimova Rəna Vəyis qızı
İsayev Tofiq İsmi oğlu
İsmayıl Cavid Cəbbar oğlu
İsmayilov Çingiz Tofiq oğlu
İsmayilov Pərviz Saday oğlu
İsmayilova Tünzələ Eldar qızı
Kazımova Günay Rasim qızı
Kərimli Şərif Həmid oğlu
Kosayev Xaqani Nizami oğlu
Kuznetsov Viktor Aleksandroviç
Qafarov Əfqan Məhəmməd oğlu
Qasimov Coşqun Əyyub oğlu
Quliyev Emil Akif oğlu
Quliyeva Nurlanə Böyük Ağa qızı
Məcidli Mətin Yaşar oğlu
Məhərrəmli Elnur Səbuhi oğlu
Məhərrəmov Sərtib İslam oğlu
Məlikli Əlçin Zahir oğlu
Məmmədli İlahə Firdovsi qızı
Məmmədli Qalib İbrahim oğlu
Məmmədli Orxan Məmməd oğlu
Məmmədov Asif Millət oğlu
Məmmədov Əzər Həsənəğa oğlu
Məmmədov Əlnar Bələhməd oğlu
Məmmədov Natiq Adil oğlu
Məmmədov Orxan Ələkbər oğlu
Məmmədov Rəfael Zöhrab oğlu
Məmmədov Səbuhi Həşim oğlu
Məmmədov Süleyman Fəxrəddin oğlu
Məmmədov Toğrul Aydın oğlu
Məmmədov Vüsəl Mətləb oğlu
Məmmədova Afət İslam qızı
Məmmədova Aytəmir Vəraşil qızı
Məmmədova Həyat Hikmət qızı
Məmmədova İlhamə Şərafəddin qızı
Məmmədova Kəmalə Nadir qızı
Məmmədova Nigar Hüseynəğa qızı
Məmmədova Rəhimova Ətirə İsrəfil qızı
Məmmədova Səbinə Əvəz qızı
Mirişev Anar Barat oğlu
Mirzə Fərid Məzahir oğlu
Mövsümov Elvin Mövsüm oğlu
Muxtarov Natiq Muxtar oğlu
Musayev Zakir Miryusif oğlu
Mustafayev Anar Akif oğlu
Mustafayev Emil Vüqar oğlu
Mustafayeva Kəmalə Paşa qızı
Nadirova Məranə Mirəğa qızı
Neymətzadə Cavid Nizami oğlu

Nəbiyeva Bəturə Qiyas qızı
Nərimanlı Asif Cəlal oğlu
Nəsirov Təyyar Bələğlan oğlu
Nəsirova Aynur Əli qızı
Niftəliyev Anar Məhəmməd oğlu
Novruzov Fəzil Hacıverdi oğlu
Paşa Ələsad Əlhüseyn oğlu
Rəhimov Telman Həməzə oğlu
Rəhmanov Rəuf Vəliməmməd oğlu
Rüstəmov Əvəz Cəhangir oğlu
Rzayev İlkin Əvəz oğlu
Rzayev Sənan Məhəmməd oğlu
Rzayev Zəhid Asəf oğlu
Sarıyeva İradə Murad qızı
Seyidli Lələ Mütəllim qızı
Səfərov Aqşin Əlşən oğlu
Səfərov Seyfəddin Məhdi oğlu
Səlimov Qurban Həmlət oğlu
Sultanova Pərvanə Əliqara qızı
Şahsuvarov Tələh Novruz oğlu
Şıxlı Rəvşən Nadir oğlu
Şibliyev Elnur Abdulla oğlu
Səlimov Qurban Həmlət oğlu
Tağıyev İlqar Vaqif oğlu
Təhirov Anar İslam oğlu
Təmmikov Roman Vasiyyəviç
Təhməzova Rəməllə Xəliddin qızı
Üst Vəlan

Əliyev Azad Zəkəriyyə oğlu
Verdiyev Yalçın Mirələm oğlu
Yadigarov Abbasəli İmanverdi oğlu
Zeynalov Zaur Telman oğlu.

2. Azərbaycanda milli mətbuatın inkişafında xüsusi xidmətlərinə görə aşağıdakı şəxslərə “Əməkdar jurnalist” fəxri adı verilsin:

Ağacanov Əlçin Ali oğlu
Balakışiyev Bəxtiyar Qaraca oğlu
Bayramov Vaqif Binyat oğlu
Ələsgərli Məşiq Məşi oğlu
Əzizov Azər İmamzadə oğlu
Hüseynəliyev Fəad Polad oğlu
İbrahimov Sarvan Bəhədi oğlu
Kazımlı Xəlid Asif oğlu
Qasimov İlqar Əfəli oğlu
Quliyev Aydın Aqlulu oğlu
Quliyev Nərsən Ağacan oğlu
Quliyev Vəsil Xosrov oğlu
Qurbanəliyev Azər Rəşid oğlu
Məmmədli Rəqif Məmməd oğlu
Məmmədov İnqilab Mirzə oğlu
Məmmədov Rəvşən Rəqif oğlu
Məmmədov Səyyad Nəşib oğlu
Musayev Həmlət Kazım oğlu
Paşayev Fədil Tahir oğlu
Rizayeva Fəridə Əyyub qızı
Salmanov Həquq Yaqub oğlu
Seyidov Vüqar Nadir oğlu
Səlimov Hüseynbəla Məhəmmədəli oğlu
Vəliyev Vəli Saleh oğlu
Yusifzadə Anar Yusif oğlu
Yusubov Yusif Hacı oğlu.

3. Azərbaycanda milli mətbuatın inkişafı sahəsində xüsusi xidmətlərinə və uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətinə görə aşağıdakı şəxslərə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təəqədüllü verilsin:

Əkbərova Gülsən Məmməd qızı
Əsgərzadə Həqiqət Eyyaz qızı
Vəliyev Həmid Ali oğlu.

**İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti
Bakı şəhəri, 21 iyul 2025-ci il**

gün Azərbaycan və İsrail arasında dostluq və əməkdaşlıq strateji əhəmiyyət kəşb edir. 44 günlük Vətən müharibəsində İsrail Azərbaycanın ədalətli mövqeyini dəstəklədi. Ölkələrimiz arasında hərbi sahədə də yaxşı əlaqələr var. İki dövlətin dostluq və əməkdaşlığı yüksələn xətlə inkişaf edir.

Prezident: Biz beynəlxalq ictimaiyyətin həqiqətən fəal üzvünə çevrilmişik

Bütün bunların fonunda, dövlətimiz öz dostlarının arasında həmişə gərginliyin olmasını istəmir. Ona görə də bəridirici siyasət həyata keçirir. Azərbaycan hələ 2010-cu ildə də İsrail ilə Türkiyə arasında yaranmış gərginliyin aradan qalxmasında vasitəçilik edib və bu vasitəçilik kifayət qədər uğurlu olub. İnəniq ki, yenə də belə olacaq. Bu naşma Azərbaycanın sülhpərvor, bəridirici mövqedə olmasından irəli gəlir.

Nəzərə alaq ki, müstəqillik dövründə Azərbaycanın xarici siyasətinin əsas istiqaməti Ermonistanın işğalçı siyasətinə son qoyulması idi. Dövlətimizin öz gücünə bu problemi həll etdikdən sonra beynəlxalq miqyasda sülh və əməkdaşlıq naminə vasitəçilik imkanlarını daha da genişləndirib. Yeri gəlmişkən, Prezident İlham Əliyev iyulun 19-da 3-cü Şuşa Qlobal Media Forumunda bir barədə bildiri: “O zaman vaxtımız qalmırdı və digər məsələni həll etmək potensialımız olsa da, onunla məşğul olmurdu. Bütün xarici siyasətimiz təbii olaraq ərəzi

bütövlüyümüzün bərpasına yönəlirdi. İndi məsələ həll olunduqdan sonra biz beynəlxalq arenada daha fəal və qeyd etdiyiniz kimi, müxtəlif ölkələr arasında vasitəçilik saylarımların bunun yalnız bir hissəsidir. Biz beynəlxalq ictimaiyyətin həqiqətən fəal üzvünə çevrilmişik. Fərqli beynəlxalq iştirakçılarla güclü əlaqələrə malik olan ölkəmiz ən azı geniş regionda daha mühüm rol oynaya bilər və oynayacaqdı”.

NATO-Rusiya nümayəndələrinin də görüşü ünvani Bakı olub

Xatırladaq ki, hələ 2008-ci ildə Rusiya ilə Gürcüstan arasında baş verən gərginliyin aradan qaldırılmasında ölkəmizin fəal vasitəçisi rolunu oynamışdı. Bundan əlavə, ölkəmiz fərqli siyasi-hərbi qütblər arasında dialoq platforması üçün ən uyğun məkanlardan biri kimi özünü təsdiqləyib. Məsələn, Bakıda Rusiya və NATO-nun ali hərbi rəhbərlərinin görüşlər keçirməsi ölkəmizin strateji dialoq platforması kimi çıxış etdiyini göstərir. Ölkəmiz 2017-2020-ci illərdə NATO-Rusiya və ABŞ-Rusiya arasında yüksək vəzifəli hərbiçilərin 7 görüşünə ev sahibliyi edib. Belə mətbəb görüşlərin keçirilməsi üçün Azərbaycanın seçilməsi beynəlxalq miqyasda sülh və əməkdaşlıq naminə vasitəçilik imkanlarını daha da genişləndirib. Yeri gəlmişkən, Prezident İlham Əliyev iyulun 19-da 3-cü Şuşa Qlobal Media Forumunda bir barədə bildiri: “O zaman vaxtımız qalmırdı və digər məsələni həll etmək potensialımız olsa da, onunla məşğul olmurdu. Bütün xarici siyasətimiz təbii olaraq ərəzi

Nardar BAYRAMLI

Vahid strateji təməl...

Prezident ölkələrimiz arasında əməkdaşlıq səviyyəsini yüksək qiymətləndirib

Azərbaycanla Çin arasında münasibətlər min ildən çox əvvəl qədim İpək yolu vasitəsilə başlayıb və bu əlaqələr bugünkü davamlı inkişaf edir. İki xalq arasında tarixi və mədəni əlaqələrin təməli, qədim dövrlərə gedib çıxsa da, son 30 ildən artıq müddət ərzində bu münasibətlər daha da möhkəmlənib və hər iki ölkənin rifahı naminə müxtəlif sahələrdə inkişaf edib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Çinlə əlaqələrin inkişafına xüsusi diqqət ayırır. Dövlətimizin başçısı bir neçə dəfə Çinə rəsmi səfər edib. 2015-ci ilin dekabrında həyata keçirilən səfər zamanı “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Çin Xalq Respublikası Hökuməti arasında İpək Yolu İqtisadi Kəmərinin yaradılmasının birgə təşviqinə dair Anlaşma Memorandumu” imzalanıb. Bu sənəd ölkələrimizin əməkdaşlığında böyük önəm daşıyır.

Son illər ərzində Azərbaycan və Çin arasındakı əlaqələrdə xüsusi canlanma yaşanır. 2022-ci ilin sentyabrında, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının Səmərqənddə keçirilən Sammiti zamanı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ilə Çin Sədri Si Cinpin arasında keçirilən görüşdə iki ölkə arasındakı münasibətlərin gələcək inkişaf istiqamətləri müəyyənləşdirilib. 2023-cü ilin əvvəlin-

dən isə yüksək səviyyəli ikitərəfli mübadilələrin yeni dalğası başlayıb, qarşılıqlı səfərlər davam edib.

İyulun 19-da Prezident İlham Əliyev III Şuşa Qlobal Media Forumunun iştirakçıları ilə görüşdə Çinin “Sinxua” agentliyinin Bakı ofisinin nümayəndəsinin sualına cavab olaraq ölkələrimiz arasında əməkdaşlıq səviyyəsini yüksək qiymətləndirib. “Son dövrlərdə Çin Xalq Respublikasının Sədri cənab Si Cinpinlə dəfələrlə görüşmək imkanım olub. Bu il dövlət səfərim zamanı və ötən il beynəlxalq sammit çərçivəsində görüşlərimiz baş tutub, həmçinin iki mühüm sənədi qəbul etdik və imzaladıq. Ötən il bu sənəd “Strateji tərəfdaşlıq haqqında Bəyanat”, bu il isə “Hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanat” olmuşdur. Bu sənədlər dövlətlərarası münasibətlərin ən yüksək formalarını əks etdirir. Çin Xalq Respublikası ilə bu səviyyədə qarşılıqlı etimada əsaslanan münasibətlər qurmağımız bizi çox sevindirir”, -deyə dövlət başçısı vurğulayıb. Prezident İlham Əliyevin bu fikirləri Azərbaycan ilə Çin arasında mövcud olan strateji münasibətlərin və əməkdaşlığın uzunmüddətli perspektivini çox yaxşı əks etdirir.

Azərbaycan ilə Çin arasında iqtisadi əlaqələrin inkişafı, ölkələrimizin strateji tərəfdaşlıq münasibətlərində mühüm yer tutur. Bu əlaqələrin genişləndirilməsi və mövcud

problemlərin həlli məqsədilə 2009-cu ilin mayında Hökumətlərarası İqtisadi Komissiya yaradılıb. 2012-ci ildə Pekində, Azərbaycanın İqtisadi İnkişaf Nazirliyi ilə Çinin Kommer-

Azərbaycan qədim İpək yolu üzərində yerləşən strateji mövqeyi ilə yalnız tarixən deyil, həm də müasir dövrdə dünya iqtisadiyyatında və siyasətində mühüm yer tutur. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmiz Cənubi Qafqazın lider dövləti olaraq beynəlxalq aləmdə mövqeyini daha da möhkəmləndirib. Hazırda Azərbaycan beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən etibarlı tərəfdaş kimi qəbul edilir, qlobal güc mərkəzləri ilə siyasi və iqtisadi əlaqələrinin inkişafı, əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi baxımından böyük önəm daşıyır. Bu mənada, Çin Xalq Respublikası ilə əlaqələrin əhəmiyyəti xüsusilə vurğulanmalıdır. Çin öz növbəsində dünyanın fəvqəldövləti kimi həm Şərq-Qərb, həm də Şimal-Cənub nəqliyyat marşrutlarının kəsişməsində yerləşən Azərbaycanla əməkdaşlığa böyük diqqət ayırır. Bu əməkdaşlıq yalnız iki ölkə arasındakı əlaqələri möhkəmləndirməklə məhdudlaşmır, həm də regional və qlobal iqtisadi inteqrasiyanı gücləndirmək üçün mühüm amildir.

Azərbaycan-Çin münasibətləri gələcək nəsillər üçün dayanıqlı tərəfdaşlıq və qarşılıqlı fayda prinsipinə əsaslanan uğurlu yol xəritəsidir

Ərazi bütövlüyünə qarşılıqlı dəstək

Qeyd edək ki, Çin hər zaman Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyib. Azərbaycan da “vahid Çin” siyasətini dəstəkləyir. Prezident İlham Əliyev “Azərbaycanla Çin hər zaman bir-birinin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini dəstəkləyib. Azərbaycan açıq şəkildə bildirir ki, Çin Xalq Respublikasının Tayvan və digər məsələlər ilə bağlı mövqeyini dəstəkləyir. Bizim mövqeyimiz olan “vahid Çin” siyasəti Çin rəhbərliyinə və xalqına yaxşı mələumdur” -deyə bəyan edib. Əslində, beynəlxalq gündəlikdə suverenlik, müstəqillik və ərazi bütövlüyü kimi prinsiplər bir çox ölkə üçün önəmli məsələlərdir və Azərbaycanla Çin bu mövzularda oxşar mövqedədir. Bu yanaşma, həmçinin iki ölkənin beynəlxalq arenada bir-birini dəstəkləməsinə və qarşılıqlı etibarlarını artırır. Prezidentin vurğuladığı məsələlər yalnız rəsmi səviyyədə deyil, həm də gündəlik praktikalarda da əhəmiyyətli bir yol

xəritəsi kimi qəbul edilməlidir. Bu yanaşma, həm Azərbaycanın, həm də Çinin uzunmüddətli xarici siyasət hədəflərini dəstəkləyən və qarşılıqlı faydalara əsaslanan bir strateji təməl yaradır. Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpin də Azərbaycanla münasibətlərə böyük önəm verdiyini və iki ölkənin dost və tərəfdaş olduqlarını dəfələrlə ifadə edib. Bu münasibətlər, yalnız iqtisadi və siyasi deyil, həm də regional təhlükəsizlik və sabitlik baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

siya Nazirliyi arasında əməkdaşlıq haqqında memorandum imzalanıb. Həmçinin Azərbaycan 2016-cı ildə Asiya İnfrastruktur İnvestisiya Bankına üzv olaraq beynəlxalq iqtisadi layihələrə daha sıx inteqrasiya edib. Azərbaycanın “Bir kəmər, bir yol” təşəbbüsünü verdiyi önəm 2017-ci ilin oktyabrında Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun açılışı ilə öz təsdiqini tapıb. Bu mühüm layihə həm Azər-

baycan, həm də Çin üçün iqtisadi əlaqələrin daha da möhkəmlənməsinə və regional ticarət marşrutlarının inkişafına xidmət edir. Çin hökuməti bu dəmir yolunun istifadəyə verilməsini və tikintisində Azərbaycanın oynadığı mühüm rolunu yüksək qiymətləndirir.

Ölkələrimiz arasındakı ticarət dövriyyəsində də müsbət dinamika müşahidə edilir. Azərbaycan ilə Çin

arasında əmtəə dövriyyəsinin həcmi 2024-cü ildə əvvəlki ilə müqayisədə 20,7 faiz artıb və 3,744 milyard dollar təşkil edib. Beləliklə, Çin Azərbaycanın 4-cü ən böyük ticarət tərəfdaşına çevrilib.

Azərbaycan ilə Çin arasındakı iqtisadi əlaqələrin genişlənməsi, həmçinin beynəlxalq təşkilatlarda da öz əksini tapıb. Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsindəki birgə əməkdaşlıq, Azərbaycan-Çin Hökumətlərarası Ticarət-İqtisadi Əməkdaşlıq Komissiyasının fəaliyyəti, Asiya İnfrastruktur İnvestisiya Bankı ilə həyata keçirilən birgə layihələr və Azərbaycanın “Kəmərlər və yollar” təşəbbüsünə qoşulması, bu əlaqələrin daha da gücləndirib. Eyni zamanda, Şərq-Qərb və Orta Dəhliz layihələri çərçivəsindəki tərəfdaşlıqlar, nəqliyyat və ticarət əlaqələrinin inkişafına böyük töhfə verib. Pekində Azərbaycanın Ticarət Evinin açılması da bu əməkdaşlığın uğurlarını təzahür etdirir.

Bundan əlavə, Azərbaycanla Çin

Orta Dəhliz vasitəsilə iqtisadi əlaqələr güclənir

vizasız gediş-gəliş prosedurları tətbiq etməklə iki ölkə arasında turizm və mədəni mübadiləni asanlaşdırıb. Bu cür təşəbbüslər, ölkələrimiz arasında iqtisadi, mədəni və sosial əlaqələrin dərinləşməsinə imkan verir.

Digər bir vacib amil isə ölkələrimizin enerji sahəsində əməkdaşlığıdır. Prezident İlham Əliyevin forumda dediyi kimi, Çin şirkətləri Günəş elektrik stansiyalarının tikintisi layihələrinin reallaşmasında podratçı qismində fəal iştirak edirlər: “Son dövrlərdə biz, həmçinin Çin şirkətləri ilə bərpaulanan enerji - Günəş və külək enerjisi sahəsində əməkdaşlığa başlamışıq. Artıq müvafiq sazişlər imzalanıb və düşünürəm ki, bu sahədə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığımızda mühüm töhfə verəcək”.

Beləliklə, Azərbaycan ilə Çin arasında formalaşan strateji tərəfdaşlıq münasibətləri təkcə ikitərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində deyil, həm də regional və qlobal səviyyədə sülhə, sabitliyə və inkişafına töhfə verən nümunəvi model kimi çıxış edir. Tarixi İpək yolunun yeni nəfəs aldığı dövrdə bu əməkdaşlıq gələcək nəsillər üçün dayanıqlı tərəfdaşlıq və qarşılıqlı fayda prinsipinə əsaslanan uğurlu bir yol xəritəsidir.

Nardar BAYRAMLI

III Şuşa Qlobal Media Forumu dünya mətbuatında...

Dünyanın nüfuzlu mətbuat orqanları Xankəndidə “Rəqəmsal keçidlər: Süni intellekt dövründə informasiya və media dayanıqlılığının gücləndirilməsi” mövzusunda III Şuşa Qlobal Media Forumunda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çıxışından əsas məqamları işıqlandırmaqda davam edir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Çinin Sinxua agentliyinin “Azərbaycan Prezidenti Çinlə qarşılıqlı etimadın yüksək səviyyəsini alqışlayıb” sərlövholi məqalə dərc edib. Yazıda qeyd olunub ki, Prezident İlham Əliyev iki ölkə arasında əməkdaşlıq səviyyəsini yüksək qiymətləndirib, son dövrlərdə Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpin ilə dəfələrlə görüşmək imkan olduğunu, bu il dövlət səfərim zamanı və ötən il beynəlxalq sammit çərçivəsində keçirilən görüşlərdə iki mühüm sənədin - ötən il “Strateji tərəfdaşlıq haqqında Bəyanat”, bu il isə “Hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanat”-ın imzalandığını bildirib. Azərbaycanın dövlət başçısı qeyd edib ki, bu sənədlər dövlətlərarası münasibətlərin ən yüksək formalarını əks etdirir.

Çinin “Sina”, “Finance.sina”, “Quanca”, “163.com” və digər qəzet və portallarında dərc olunan məqalələrdə qeyd olunub ki, Prezident İlham Əliyev bir neçə gün öncə ümumvətəndaş pasportları ilə Çinə səfər etmək istəyən Azərbaycan vətəndaşları üçün viza rejiminin tamamilə aradan qaldırıldığı, Azərbaycanın isə bir il əvvəl Çin vətəndaşları üçün viza rejimini ləğv etdiyi barədə məlumat verib, bu addımın xalqlarımız, tələbələr və iş adamlarımız arasında təmasların daha da intensivləşməsinə səbəb olacağını vurğulayıb.

Məqalələrdə xüsusi olaraq qeyd edilib ki, Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla Çinin hər zaman bir-birinin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini dəstəklədiyini, Bakının Tayvan və digər məsələlər ilə bağlı Pekinin

mövqeyini müdafiə etdiyini bildirib. O, həmçinin iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsinin artırılmasına dair böyük planların olduğunu, artıq Çinin bir çox şəhərlərindən Azərbaycana və Azərbaycan ərazisindən Qərbə konteyner qatarları göndərildiyini diqqətə çatdırıb. “Biz Si Cinpinin irəli sürdüyü “Bir kəmər, bir yol” təşəbbüsünü əvvəldən dəstəkləmişik və bu məqsədlə ölkəmizdə uyğun nəqliyyat-logistika infrastrukturunu hazır etmişik”, -deyə Azərbaycan Prezidenti vurğulayıb.

Çin mediası dövlətimizin başçısının Ermənistanla davam edən sülh prosesi, AZAL-ın təyyarəsinin qəzaya uğraması ilə bağlı Bakının mövqeyi barədə fikirlərinə də geniş yer ayırıb.

Yaponiya mətbuatı da Prezident İlham Əliyevin çıxışını geniş işıqlandırır. Gündəlik ölkəsinin “Tokionp”, “Newseveryday”, “Sankei Sinbun”, “Newspick”, “Okinawatimes”, “47News”, “Net Nihonkai” qəzet və portallarında Prezident İlham Əliyevə Azərbaycan dövlət başçısı kimi, Azərbaycanın Rusiya səmasında vurulması, bu insidentlə bağlı qarşı tərəfin hələ də heç bir məntəqli açıqlama verməməsi fikirləri yer alıb. Yapon mediasının xəbərlərində qeyd olunub ki, Azərbaycan dövlətinin başçısı Moskvanın həlak olanların ailələrinə və yaralanan şəxslərə, həmçinin AZAL-ın təyyarəsinə görə təminat ödəməsi tələbini irəli sürüb. Dövlətimizin başçısının aşağıdakı sözləri sitat gətirilir: “Biz artıq Rusiya tərəfini məlumatlandırmışıq ki, beynəlxalq ədliyyə sistemində müraciət edəcəyik. Biz müəyyən bir qovluq hazırlayıq. Bilir ki, buna vaxt lazımdır. On il lazım oldu ki, Malayziya hava yollarına məxsus “Boeing”-lə bağlı təhqiqat başa çatdı. Ancaq biz bu ədalətə nail olacağıq. Biz bunu əldə edəcəyik. Təəssüf ki, bugünkü vəziyyət ikitərəfli münasibətlərimiz baxımından heç də məqbul deyil”.

Yapon mediası Prezident İlham

Əliyevin Bakı ilə İrəvan arasında sülh sazişinin imzalanmasına dair rəsmi Bakının mövqeyini də işıqlandırır. Materiallarda Azərbaycan dövlət başçısının sülh müqaviləsinin Ermənistan konstitusiyasına dəyişiklik edilmə və ATƏT-in Minsk qrupunun baxılması kimi imzalanma biləcəyini vurğuladığı qeyd olunub. Fransa mətbuatı da III Qlobal Media Forumunda Prezident İlham Əliyevin çıxışına geniş yer ayırıb. “Euronews” və “RFT” media orqanla-

rının xəbərlərində də əsas diqqət dövlətimizin başçısının AZAL aviakəmərinə məxsus təyyarənin Rusiya səmasında vurulması, bu insidentlə bağlı rəsmi Bakının mövqeyinə yönəldilib. Materiallarda vurğulanı ki, Azərbaycan bu məsələ ilə əlaqədar beynəlxalq məhkəmə sistemində müraciət etmək niyyətindədir. Rəsmi Bakı Rusiyadan həlak olanların ailələrinə və yaralananlara təminat ödənilməsinə tələb edir.

Macarıstan mediasında dərc olunan materiallarda da Prezident İlham Əliyevin çıxışının əsas məqamları yer alıb. “Economx.hu”, “Liner.hu”, “hvg.hu” informasiya portallarında

dərc olunan materiallarda da dövlətimizin başçısının AZAL-a məxsus təyyarənin vurulması, bu insidentlə bağlı Azərbaycan mövqeyi haqqında fikirləri yer alıb.

Vyetnamın “Vietnam-plus”, “Vnexpress”, “Laodong”, “Plo.vn”, “Vo.vn”, “Baonga” qəzet və portallarında dərc olunan materiallarda Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanla Ermənistan arasında nizamlanma və sülh sazişinin imzalanmasına dair fikirləri yer alıb. Qeyd olunub ki, Azər-

baycanın Azərbaycan mövqeyi haqqında fikirləri də təqdim olunub. Hindistanın “Hindustan Times”, “Firstpost”, “Tourguidance” qəzet və portallarında da Prezident İlham Əliyevin çıxışındakı əsas məqamlara yer ayrılıb. Əsas diqqət AZAL-a məxsus təyyarənin vurulması və 38 sərnişinin həlak olması ilə nəticələnən bu insidentlə bağlı dövlətimizin başçısının fikirlərinə yönəldilib. Qeyd olunub ki, Prezident İlham Əliyev bu hadisə ilə bağlı Bakının Rusiya tərəfindən hələ də cavab almadığını bildirib və hadisənin tanınmasını, təqsirkarların məsuliyyətə cəlb olunmasını, zərərçəkənlərə təminat ödənilməsinə tələb edib.

İşvçərinin “Swissinfo” nəşrinin dərc etdiyi “Azərbaycan təyyarə qəzası ilə əlaqədar Rusiyadan təminat tələb edir” sərlövholi məqalədə dövlətimizin başçısına istinadla qeyd olunur ki, Azərbaycan yeddi aydır Rusiya tərəfindən heç bir aydın cavab almayıb. Azərbaycanın Baş prokuroru Rusiya Təhqiqat Komissiyasına sorğular göndərib, lakin cavab olaraq yalnız “istintaq davam edir” ifadəsi alınır. Azərbaycan beynəlxalq ədliyyə sistemində müraciət etmək niyyətindədir.

Pakistanın “Islamabadpost” nəşri isə III Qlobal Media Forumu haqqında geniş hesabat dərc edib. Məqalədə Prezident İlham Əliyevin çıxışından əsas məqamlar-Azərbaycan-Ermənistan sülh prosesi, Zəngəzur dəhlizinin açılması, nəqliyyat-logistika layihələri

imzalanması, Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı fikirlərinə geniş yer ayrılıb. Diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan dövlət başçısı ölkəsinin Ermənistan ilə sülhə yaxın olduğunu bildirib, amma İrəvanın bu prosedda daha konstruktiv rol oynamasının, eyni zamanda, kommunikasiyaların açılması istiqamətində müsbət addımlar atmasının zəruriliyini vurğulayıb. Materiallarda, həmçinin dövlətimizin başçısının AZAL-a məxsus təyyarənin Rusiya səmasında vurulması, bu insidentlə bağlı Azərbaycan mövqeyi haqqında fikirləri də təqdim olunub.

Hindistanın “Hindustan Times”, “Firstpost”, “Tourguidance” qəzet və portallarında da Prezident İlham Əliyevin çıxışındakı əsas məqamlara yer ayrılıb. Əsas diqqət AZAL-a məxsus təyyarənin vurulması və 38 sərnişinin həlak olması ilə nəticələnən bu insidentlə bağlı dövlətimizin başçısının fikirlərinə yönəldilib. Qeyd olunub ki, Prezident İlham Əliyev bu hadisə ilə bağlı Bakının Rusiya tərəfindən hələ də cavab almadığını bildirib və hadisənin tanınmasını, təqsirkarların məsuliyyətə cəlb olunmasını, zərərçəkənlərə təminat ödənilməsinə tələb edib.

İşvçərinin “Swissinfo” nəşrinin dərc etdiyi “Azərbaycan təyyarə qəzası ilə əlaqədar Rusiyadan təminat tələb edir” sərlövholi məqalədə dövlətimizin başçısına istinadla qeyd olunur ki, Azərbaycan yeddi aydır Rusiya tərəfindən heç bir aydın cavab almayıb. Azərbaycanın Baş prokuroru Rusiya Təhqiqat Komissiyasına sorğular göndərib, lakin cavab olaraq yalnız “istintaq davam edir” ifadəsi alınır. Azərbaycan beynəlxalq ədliyyə sistemində müraciət etmək niyyətindədir.

Pakistanın “Islamabadpost” nəşri isə III Qlobal Media Forumu haqqında geniş hesabat dərc edib. Məqalədə Prezident İlham Əliyevin çıxışından əsas məqamlar-Azərbaycan-Ermənistan sülh prosesi, Zəngəzur dəhlizinin açılması, nəqliyyat-logistika layihələri

ri, beynəlxalq və regional məsələlərlə bağlı fikirlərinə geniş yer verilib. Vurğulanı ki, 52 ölkədən 140 qonağın iştirak etdiyi bu forum işğaldan azad edilmiş Xankəndidə keçirilir və beynəlxalq dialoqu gücləndirilməsi platforması kimi rəmzi əhəmiyyətə malikdir.

BƏƏ-nin “Şarjah24” qəzeti və rəsmi WAM xəbər agentliyində dərc olunan məqalələrdə Prezident İlham Əliyevin ABŞ-la qarşılıqlı fəaliyyətə dair bəyanatı ön plana çıxarılıb. Qeyd olunub ki, Azərbaycanın lideri Bakı ilə Vaşinqton arasında münasibətlərdə müsbət dinamika diqqət çəkib və Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülh prosesinin təşviqi istiqamətində göstərdiyi səylərə görə Donald Trampa təşəkkür edib. Yazılarda, həmçinin dövlətimizin başçısının beynəlxalq və regional münasibətlərlə, Əbu-Dabi görüşünün nəticələri ilə bağlı fikirləri də yer alıb.

Kubanın “Prensa Latina” qəzetində dərc olunan “Bakı təyyarə qəzasına görə Moskvaya qarşı iddia hazırlayacaq” sərlövholi materialda qeyd olunur: “Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ölkəsinin Azərbaycan Hava Yollarına (AZAL) məxsus təyyarənin qəzaya uğraması ilə bağlı Rusiyaya qarşı beynəlxalq məhkəmələr qarşısında iddia qaldırmaq üçün sənədlər hazırladığını qeyd edib. Prezidentin sözlərinə görə, Azərbaycanın Baş prokuroru ötən ilin dekabrında Qazaxıstanın Aktau şəhəri yaxınlığında baş vermiş qəza ilə bağlı Rusiya İstintaq Komitəsinin rəhbərinə sorğular göndərib, lakin cavab olaraq yalnız “istintaq davam edir” ifadəsi alınır.

İordaniyanın “Petra”, Filipinin PNA rəsmi agentlikləri, Honkonqun “Bau” informasiya portalı, Venesuelanın “El radio del Sur”, “Prensa Latina”, Tayvanın “New talk” qəzet və portalları da Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin III Qlobal Media Forumundakı çıxışının əsas məqamlarını işıqlandırır.

Türkiyə Liderindən Azərbaycana növbəti təşəkkür

Bugünlərdə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycan xalqına və dövlətimizin başçısı İlham Əliyevə növbəti dəfə təşəkkürünü ifadə edib. Qardaş ölkənin dövlət başçısının budəfəki təşəkkürü Azərbaycanın Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinə (ŞKTC) verdiyi davamlı dəstəklə bağlıdır. Rəcəb Tayyib Ərdoğan bu barədə “20 İyul Sülh və Azad-

lıq Günü” ilə əlaqədar rəsmi mərasimdə çıxışı zamanı deyib. “Xankəndidə İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı Zirvəsi zamanı Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin şanlı bayrağı da digər ölkələrin bayraqları ilə yanaşı dalğalandı. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev və Can Azərbaycan xalqına Kipr mübarizəmizə verdikləri dəstək üçün bir daha təşəkkür edib.

rəm”, - deyər Ərdoğan vurğulayıb. **Dünya Kipr reallığını qəbul etməlidir**

Türkiyə Lideri bildirib ki, dünya ictimaiyyəti Kipr reallığını qəbul etməli, Şimali Kipr Türk Cümhuriyyət ilə diplomatik, siyasi və iqtisadi əlaqələr qurmalıdır. Onun sözlərinə görə, Türkiyə Şimali Kipr xalqının yanında olub və olacaq, Kipr türklərinin rifahının artmasına töhfə verməyə davam edəcək.

20 iyul 1974-cü il Kipr türklərinin milli azadlıq mücadiləsində çox mühüm bir tarixdir. “Kıbrıs Barış Hərəkatı” adı ilə tarixə çevrilən həmin gün Türkiyənin şanlı ordusunun Kiprə gəlişi ilə burada türklərin adan sıxışdırılıb çıxarılmasına son qoyulmuş və onların öz tarixi vətənlərində dinc şəraitdə yaşamaqları təmin edilmişdir.

1974-cü ilin 15 iyununda adada mahiyyət etibarı ilə çox məşum hadisələr baş verib. Qanlı çevriliş nəticəsində qanuni hakimiyyət

devrilib və adanın Yunanıstana birləşdirilməsinə cəhd göstərilib. Buna qarşı çıxan türklər və yunanlar xunta hakimiyyəti tərəfindən amansızlıqla qətlə yetirilib. Adadakı çevriliş xəbəri Ankaraya çatdıqda dərhal Təhlükəsizlik Şurasının iclası keçirilmiş və bu qanlı hadisələrə müdaxilənin qəbulu qərarı qəbul edilmişdir. Beləliklə, Sürix və London anlaşmasının 4-cü maddəsinə əsasən Kipr türklərinin təhlükəsizliyinə qərant olunmuş Türkiyə 20 iyul 1974-cü ildə öz qoşunlarını dənizdən və havadan Kiprə yeritmişdir. Bununla da Kipr türkləri soyqırımı təhlükəsindən xilas olublar və onların həyatında yeni dövr başlayıb.

Bütün sonrakı danışıqlar adada vahid dövlət çərçivəsində yaşamağın mümkün ola bilməyəcəyini göstərdi. Nəticədə 1983-cü ildə Kipr türkləri öz respublikalarını müstəqil elan etdilər və onu “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti” (Şimali Kipr Türk Respublikası)

adlandırdılar.

Ötən il Şuşada, bu il Xankəndidə

Azərbaycan Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti ilə bağlı siyasətini qardaş Türkiyə ilə əlaqələndirilmiş şəkildə həyata keçirir. Respublikamız, şəxsən Prezident İlham Əliyev hər zaman ŞKTC-nə dəstək ifadə edir. Dünyadakı ikili standartlar səbəbindən ŞKTC-nin beynəlxalq səviyyədə tanınması əngəllənir. Azərbaycan isə ŞKTC-nin beynəlxalq arenaya çıxmasına davamlı səylər göstərir. Respublikamızla ŞKTC arasında yüksək səviyyəli siyasi dialoq qurulub. Eyni zamanda, müxtəlif istiqamətlərdə, o cümlədən də humanitar sahədə əməkdaşlıq əlaqələri davamlı olaraq genişləndirilir. Respublikamız ŞKTC-nin Türk Dövlətləri Təşkilatında (TDT) müşahidəçi status almasına hər zaman çağırış edirdi və artıq bu reallaşmış. “Şimali Kiprdə öz dövlətinə sahib olmağa layiq qardaşlarımıza necə

kömək edə biləcəyimizdən başqa bir gündümüz yoxdur. Onlar tarix və əməlləri ilə buna layiqdirlər”, - deyər Prezident İlham Əliyev ADA Universitetində “Yeni dünya nizamına doğru” mövzusunda keçirilən beynəlxalq forumdakı çıxışında bildirib.

ŞKTC-nin Prezidenti Ərsin Tatar son bir ildə iki dəfə Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində çox mühüm tədbirlərə qatılıb. O, ötən ilin iyul ayında Şuşada keçirilən TDT-nin qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə iştirak edib. Bu il iyulun 4-də isə Ərsin Tatar İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Xankəndidə keçirilən 17-ci Zirvə görüşünə qatılıb. Onun ötən il Şuşada, bu il isə Xankəndidə keçirilən beynəlxalq tədbirlərə dəvət edilməsi və bu tədbirlərdə iştirakına şərait yaradılması Azərbaycanın Kipr türklərinə qardaşlıq münasibətinin əyani ifadəsidir.

MÜBARİZ

YAP nümayəndə heyəti Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinə səfər edib

Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin (ŞKTC) hakim Ulusal Birlik Partiyasının (UBP) dəvəti ilə Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) İdarə Heyətinin üzvü, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı Musa Quliyev, Mərkəzi Aparatın Gender siyasəti və gənclərlə iş şöbəsinin müdiri Zəkiyyə Musayeva və Mərkəzi Aparatın Beynəlxalq əlaqələr və humanitar məsələlər şöbəsinin baş məsləhətçisi Taleh Həsənzadədən ibarət YAP nümayəndə heyəti Barış Hərəkatının 51-ci ildönümü münasibətilə keçiriləcək tədbirlərdə iştirak etmək üçün bu ölkədə səfərdədir.

Səfər çərçivəsində YAP nümayəndə heyəti bir sıra görüşlər keçirib. İyulun 19-da Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Prezidenti Ərsin Tatar

nümayəndə heyətini qəbul edib. Görüş zamanı Azərbaycan və ŞKTC arasında tarixi əsərlərə əsaslanan dostluq və qardaşlıq münasibətləri vurğulanıb, siyasi partiyalar arasında əlaqələrin inkişafının əhəmiyyəti qeyd olunub. Tərəflər mədəniyyət, təhsil və gənclər sahəsində birgə təşəbbüslərin və müştərkə layihələrin həyata keçirilməsi istiqamətində fikir mübadiləsi aparılıb.

YAP nümayəndə heyəti Şimali Kiprin Baş naziri Ünal Üstəl ilə də görüşüb. Görüş zamanı Azərbaycan və ŞKTC arasında iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi, qarşılıqlı ticarət imkanlarının araşdırılması, turizm, təhsil və sosial sahələrdə birgə layihələrin həyata keçirilməsi imkanları ətrafında müzakirələr aparılıb. Tərəflər regionda sülh və sabitliyin qorunmasının vacib

liyini də xüsusi olaraq qeyd ediblər.

Bundan əlavə, nümayəndə heyəti Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti Məclisinin sədri Ziya Öztürkler ilə görüş keçirib. Görüşdə parlamentlararası əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsi, qanunverici orqanlar arasında təcrübə və informasiya mübadiləsi, eləcə də qanunvericilik sahəsində birgə müzakirələrin təşkili imkanları dəyərləndirilib. Qarşılıqlı səfərlərin və komitələr arası əməkdaşlığın gücləndirilməsi xüsusi olaraq vurğulanıb.

Günün sonunda YAP nümayəndə heyəti Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti Məclisinin sədri Ziya Öztürkler və xanımı Oya Öztürklerin adından Barış Hərəkatının 51-ci ildönümü münasibətilə verilən rəsmi ziyafətdə iştirak edib.

YAP nümayəndə heyəti Şimali Kiprdə Barış Hərəkatının 51-ci ildönümünə həsr olunmuş rəsmi tədbirlərdə iştirak edib

İyulun 20-də Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətində (ŞKTC) 1974-cü il Barış Hərəkatının 51-ci ildönümünə həsr olunmuş rəsmi tədbirlər keçirilib.

Mərasimlərdə müxtəlif ölkələri təmsil edən nümayəndə heyətləri qatılıblar. Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) nümayəndə heyəti də rəsmi tədbirlərdə iştirak edib.

YAP nümayəndə heyəti “Ay ulduz - eyni yolday” şüarı altında keçirilən strateji infrastruktur layihələrinin təqdimatında da iştirak edib. Yeni Lefkoşa Dövlət Xəstəxanasının təmələqoyma mərasimi və Lefkoşa Şimal Dairəvi Yolu üzərində inşa edilən körpülün kəşşmənin açılışı olub.

Qeyd edək ki, YAP nümayəndə heyətinə partiyanın İdarə Heyətinin üzvü, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin komitə sədri Musa Quliyev, Mərkəzi Aparatın Gender siyasəti və gənclərlə iş şöbəsinin müdiri Zəkiyyə Musayeva və Mərkəzi Aparatın Beynəlxalq əlaqələr və humanitar məsələlər şöbəsinin baş məsləhətçisi Taleh Həsənzadə daxildir.

Nümayəndə heyətinin səfəri iyulun 21-də başa çatıb.

Siyasi mədəniyyətin elementləri... Azərbaycan uğurlu formula sahibdir!

Mədəniyyət anlayışı hər bir xalqın və millətin formalaşmasında, dünya miqyasına çıxmasında mühüm rol oynayan amillərdən biridir. Tarix boyu sübut edilib ki, yüksək mədəniyyətə malik xalqlar müasir aləmin yeni çağırışlarına uyğun hərəkət etməyə və tərəqqi, inkişaf yolunda inamla addımlaşağa qadirdir. Ona görə də mədəniyyətin təbliği, inkişaf etdirilməsi, qorunub saxlanılması və gələcək nəsillərə ötürülməsi çox vacibdir.

Cəmiyyətin tarix boyu qazandığı mənəvi dəyərlərin siyasi həyatda da davamlı olmasında, davranış normalarının çevrilməsində siyasi mədəniyyət mühüm amil hesab olunur. Bir sözlə, siyasi mədəniyyəti bütövlükdə siyasi davranış, siyasi biliklərə yiyələnmək, siyasi baxışları qiymətləndirmək, nəhayət, siyasi fəaliyyət mədəniyyətidir.

Siyasi və qeyri- siyasi amillər

Mövzunu “Yeni Azərbaycan”a şərh edən Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin üzvü Bəhrüz Məhərrəmov bildirib ki, bu mədəniyyətin formalaşması siyasi və qeyri-siyasi amillərlə bağlıdır: “Qeyri-siyasi amillərə geosiyasi vəziyyət, xalqın tarixinə söykənən mədəniyyəti, din və etnik xüsusiyyətləri aiddir. Qeyd edilən amillər müasir dövlətlərin siyasi mədəniyyətlərinin əsasında dayanır.

Qeyri-siyasi amillər isə siyasi mədəniyyətin formalaşmasının ilk mərhələsini təşkil edir və siyasi təsirlərin müdaxiləsi olmasa, təbii yolla formalaşma hesab olunur. Bu mərhələ daha çox mədəni amillərlə bağlıdır”.

Siyasi sosiallaşma prosesi...

B.Məhərrəmov qeyd edib ki, mədəniyyətin, eyni zamanda, siyasi mədəniyyətin formalaşması ünsiyyət prosesinin məhsuludur: “Siyasi mədəniyyətin yenidən forma-

laşması, mənəvi-siyasi dəyərlərin, vərdislərin saxlanması, ötürülməsi, informasiyanın yayılması, insanların, cəmiyyətlərin və nəsillərin bir-biri ilə kommunikasiyası zamanı mümkün olur. Bu proses siyasi sosiallaşma adlanır. Siyasi sosiallaşma sayəsində fərd siyasi biliklərə yiyələnir, onun siyasi dünyagörüşü yaranır, siyasi davranışları müəyyən olunur və beləliklə, cəmiyyətlərin siyasi mədəniyyəti formalaşır. Yəni, siyasi sosiallaşma siyasi mədəniyyətin formalaşmasında və qorunub saxlanmasında birbaşa rol oynayan prosesdir”.

Böyük yol qət etmişik...

Deputat həmçinin qeyd edib ki, dövlət və vətəndaş cəmiyyəti bir-birini tamamlayır, bir-birindən asılı olur: “Son illər ölkəmizdə siyasi mədəniyyətin formalaşması yeni mərhələyə qədəm qoyub ki, bu da öz növbəsində həm ölkəmiz, eləcə də, region üçün müsbət

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

əhəmiyyətli proseslərin başlanğıcıdır. Bu gün ölkəmizdə siyasi sistem və vətəndaş cəmiyyəti özündə yetkin siyasi mədəniyyəti əks etdirir ki, bu da siyasi mədəniyyətin yeni nümunələrini yaradır. Yetkin vətəndaş cəmiyyəti olmadan, hüquqi, demokratik dövlət qurmaq azad vətəndaşlar mütləq insan birgəyaşayışının ən səmərəli formasını yarada bilər. İnkişaf etmiş Qərbi ölkələrdə vətəndaş cəmiyyətinin və hüquqi dövlətin qarşılıqlı fəaliyyətinin müəyyən mexanizmi mövcuddur.

Azərbaycanda insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi istiqamətində atılan addımları görürük üçün ilk növbədə Konstitusiyaya nəzər salmaq lazımdır. Konstitusiyamızdakı maddələrin böyük bir qismi vətəndaşlarımızın hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinə yönəlib və bu sahədə olan münasibətləri özündə ehtiva edir. Bu baxımdan insanların hüquqi-siyasi və mədəni səviyyəsinin yüksəldilməsi üçün dövlət lazımi tədbirlər həyata keçirir. Sosial və siyasi fəallığın artırılmasında həm də vətəndaş cəmiyyəti fəal rol oynayır. İctimai fəallıq və vətəndaş cəmiyyə-

yətinin üzvləri öz çıxışlarında ictimai rəyə təsir edə bilirlər. Bu gün sosial şəbəkələr informasiya xarakteri daşıyır, həm də sosial-mədəni tədbirlərin keçirilməsində mühüm rol oynayır. İnsanların hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi ilə bağlı Azərbaycan çox böyük yol qət edib. Bütün bunlar beynəlxalq hesabatlarda da öz əksini tapıb”.

Siyasi mədəniyyət elementi...

Millət vəkili yekun olaraq bildirib ki, siyasi mədəniyyətin mahiyyətini düzgün dərk etmək vacibdir: “Siyasi mədəniyyət cəmiyyət üzvünün ətrafında cərəyan edən siyasi proseslərə reaksiyası və düzgün qiymətlərmə bacarığı kimi izah oluna bilər. Yəni cəmiyyət üzvü baş verən proseslərə reaksiya verirsə, bu, artıq siyasi mədəniyyət elementi sayılır. Təbii ki, o, siyasi proseslərə uyğun da davranmağı, şəraiti, siyasi mühiti qiymətləndirməyi bacarırsa, bu, artıq siyasi mədəniyyətin tam mövcudluğuna daləldir. Siyasi mədəniyyət, həmçinin cəmiyyətdə siyasi iştirakçılıq imkanlarının olmasına önə çəkir”.

Sahib

İran - “Avropa üçlüyü” danışıqları bərpa edilir

Tərəflərin görüş yeri İstanbul olacaq

İranın nüvə proqramı ilə bağlı beynəlxalq müstəvidə müzakirələr davam etdirilir. İran və “Avropa üçlüyü” danışıqların iyulun 25-də Türkiyənin İstanbul şəhərində keçirilməsinə dair razılığa gəliblər. İran dövlət televiziyasının xəbərinə görə, 2015-ci il nüvə sazişinin avropalı iştirakçılarının (Böyük Britaniya, Fransa, Almaniya) tələbi ilə İran yeni danışıqlar turunu qəbul edib. Cümə günü İstanbulda xarici işlər üzrə nazir müavirləri səviyyəsində keçiriləcək nüvə danışıqlarında İranı xarici işlər nazirinin müavirləri Məcid Tahtrevañçı və Kazım Qaribabadi təmsil edəcəklər.

İran zamanət tələb edir

Qeyd edək ki, 2025-ci ilin aprelindən başlayaraq İran və ABŞ Tehranın nüvə proqramı ətrafında yaranan vəziyyətin həlli üçün danışıqlar aparırdılar. Tərəflər Omanın vasitəçiliyi ilə yeni razılaşma əldə etmək üçün bir neçə cəhd göstərib, lakin uranın zənginləşdirilməsi məsələsindəki fikir ayrılıqları səbəbindən proses dalana dirənib. Danışıqların növbəti raundu iyunun 15-də Omanın paytaxtı Maskatda keçirilməli olsa da, ABŞ və İsrailin İrana qarşı həyata keçirdiyi hücumlar səbəbindən baş tutmayıb. Dialoqdan imtina etmədiyini bir daha bəyan edən Tehran bunun üçün ABŞ-dən təcavüzün təkrarlanmaması ilə bağlı zamanət tələb edib.

Bələ bir şəraitdə “Avropa üçlüyü” adlandırılan Böyük Britaniya, Almaniya və Fransa təşəbbüslər ortaya qoyur. Xatırladaq ki, iyunun 20-də İsveçrənin Cenevrə şəhərində Britaniya, Fransa, Almaniya və İran XİN rəhbərləri arasında görüş keçirilmişdi. Görüşdə əsasən nüvə proqramı ilə bağlı məsələlər ətrafında müzakirələr aparılıb. Lakin həmin görüş nəticəsiz başa çatıb. İran KİV-nin məlumatına görə, Avropa İrandan uranın zənginləşdirilməsini tamamilə dayandırmacağı tələb edib, İran isə bunu rədd edib. İranın XİN rəhbəri Abbas Əraçqi jurnalistlərə açıqlamasında bildirmişdi ki, rəsmi Tehran uranın zənginləşdirilməsini azaltmağa və nüvə obyektləri üzərində beynəlxalq nəzarəti müzakirə etməyə hazırdır, amma nüvə proqramından imtina və ya ballistik raket istehsalını dayandırmaqla bağlı tələbləri qəbul etməyəcək.

Almaniya yeni sanksiyalarla hədələyir

İstanbul görüşü ərafəsində isə Almaniya Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü “Reuters” agentliyinə açıqlamasında bildirib ki, Qərb İranla nüvə mübahisəsində Tehran hakimiyyətinə qarşı sanksiyaların yenidən tətbiqi məsələsini qüvvədə saxlayır.

“İranın nüvə proqramı ilə bağlı beynəlxalq ictimaiyyətin təhlükəsizlik maraqlarını nəzərə alan, davamlı və yoxlanıla bilən diplomatik həllə ehtiyac var. Əgər belə bir həll yay aylarında əldə olunmazsa, mövcud sanksiya mexanizminə əsasən, “Snapback” (sanksiyaların avtomatik bərpası) E3 ölkələri - Almaniya, Fransa və Böyük Britaniya üçün bir seçim olaraq qalır”, - deyə XİN nümayəndəsi qeyd edib. Bu məsələ ilə bağlı 3 ölkənin hökumətləri arasında sıx koordinasiyanın aparıldığını vurğulayan sözcüy deyib: “İran heç vaxt nüvə silahına sahib olmamalıdır”.

Görünür, ABŞ-ın bombardmanlarından sonra Tehranın sərgilədiyi mövqe Avropa ölkələrini proseslərə müdaxilə etməyə sövq edib. Yeri gəlmişkən, İran parlamenti ABŞ-la nüvə proqramı üzrə danışıqların yenidən başlaması üçün əvvəlcədən müəyyən edilmiş şərtlərin irəli sürülməsini vacib hesab edir. “ABŞ danışıqları İranı aldatmaq və İsrailin həyata keçirdiyi hücumu informasiya pordəsi ilə ört-basdır etmək üçün aparıb. Bu səbəbdən danışıqları əvvəlki şərtlərlə aparmaq mümkün deyil. Danışıqlara yalnız əvvəlcədən irəli sürülən şərtlər yerinə yetirildikdən sonra başlamaq olar”, - deyə İran parlamentinin bəyanatında bildirilib.

ABŞ Müdafiə Nazirliyinin hərbi təhlükələrin azaldılması agentliyi isə iyunun 22-də GBU-57 tipli bunker əleyhinə bombaların İranın nüvə obyektlərini tam məhv etməsi ilə bağlı dəqiq sübutlara

malik deyil. “Associated Press” agentliyi bu barədə qurumun iki yüksək vəzifəli əməkdaşına istinadla məlumat yayıb. Bildirilir ki, iyunun 22-də ABŞ Hərbi Hava Qüvvələrinin zərbələrindən sonra bombaların nüvə obyektlərinin yerləşdiyi dərinliyə tam nüfuz edib-etmədiyi ilə bağlı agentlikdə qəti əminlik yoxdur. Nəşrin həmsöhbətlərinin sözlərinə görə, əməliyyatın uğurla nəticələndiyini sübut edən etibarlı məlumatlar hələlik əldə olunmayıb.

İran bütün potensialından istifadə etmir?

Qeyd edək ki, bir müddət öncə, Atom Enerjisi üzrə Beynəlxalq Agentliyin Baş direktoru Rafael Qrossi CBS telekanalına müsahibəsində İranın nüvə

proqramının bir sıra komponentlərini qoruduğunu və bir neçə ay ərzində uranın zənginləşdirilməsinə yenidən başlaya biləcəyini deyib. O, həmçinin “Fordo”, “Natanz” və İsfahandakı müəssisələrdə uranın emalı və zənginləşdirilməsi imkanlarının qismən məhv edildiyinə baxmayaraq, tamamilə sıradan çıxarılmadığını vurğulayıb.

Bütün bunların fonunda İran parlamentinin Milli Təhlükəsizlik və Xarici Siyasət Komissiyasının mətbuat katibi İbrahim Rezai “Tasnim” agentliyinə müsahibəsində bildirib ki, İran Nüvə Silahlarının Yayılması haqqında Müqavilədən çıxma və sanksiya təzyiqi artırdığı təqdirdə uranı 60 faizdən yuxarı zənginləşdirməyə başlaya bilər. Onun sözlərinə görə, İran hələ bütün potensialından istifadə etmir və lazım gələrsə, digər strateji variantlara müraciət edə bilər.

İ.Rezai qeyd edib ki, Tehran Atom Enerjisi üzrə Beynəlxalq Agentlik (AEBA) ilə əməkdaşlıq haqqında əlavə protokolun icrasını könüllü olaraq dayandıraraq “Lakin ölkə hələ də Nüvə Silahlarının Yayılması haqqında Müqavilədə özünü saxlayır, ancaq davam edən xarici təzyiq İranın siyasətində dəyişikliyə səbəb ola bilər. Təzyiq İranı müqavilədən çıxmağı, uranı 60 faizdən yuxarı zənginləşdirməyi, nüvə əməkdaşlığının genişləndirilməsini nəzərdən keçirməyə məcbur edəcək”.

Bələ bir şəraitdə İranla “Avropa üçlüyü” arasında İstanbulda keçiriləcək görüş mövcud gərginliyi bir qədər azalda bilər.

N.BAYRAMLI

İstanbulda növbəti görüş

Rusiya və Ukrayna bu dəfə anlaşıcaq?

Yaxın zamanda Rusiya-Ukrayna münasibətlərindəki gərginliyin niyə zəifləməsi üçün Rusiya-Ukrayna danışıqlarının üçüncü raundu baş tuta bilər. Qeyd edək ki, Rusiya və Türkiyə KİV-ləri

yaradır. Yəni Kremlə şans verir. ABŞ-ın hazırkı administrasiyasının Ukrayna ilə bağlı strateji siyasəti əsasən bu ölkədə müharibəyə son verməkdir.

müxtəlif diplomatik mənbələrə istinadən xəbər verir ki, bu həftə ərzində - 23 və ya 24 iyul tarixlərində İstanbulda Rusiya və Ukrayna nümayəndələri arasında növbəti görüşün keçirilməsi gözlənilir. Hər iki ölkənin nümayəndə heyətlərinin tərkibi barədə hələ dəqiq məlumat verilməyib. İddialara görə, Ukrayna tərəfi Rusiyaya yaxın günlərdə İstanbulda növbəti dəfə görüşməyi təklif edib. Kremlin təklifi qəbul etdiyi bildirilir. Xatırladaq ki, İstanbulda Rusiya və Ukrayna nümayəndə heyətlərinin son görüşü iyunun 2-də baş tutmuşdu. Bu görüşdə hər iki tərəf bir sıra məsələləri müzakirə etməklə yanaşı, müharibəni dayandırmaq və dayanıqlı atəşkəsi təmin etmək üçün bir-birinə özlərinin şərtlərini ehtiva edən memorandum təqdim etmişdilər. İstanbul danışıqlarının birinci və ikinci raundunda qarşılıqlı silahlı hücumların söngməsi istiqamətində heç bir ciddi nəticə əldə olunmayıb. Əksinə, cəbhədəki vəziyyət əvvəlki dövrlərə nisbətən daha da kəskinləşib.

Arxa fonda danışıqlar davam edir...

Məsələ ilə bağlı politoloq Asəf Nərimanlı “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, münəqişə tərəfləri arasında təmaslar var, amma danışıqlar prosesi dalana dirənib. “Rusiya ilə Ukrayna arasında qarşılıqlı silahlı hücumların kəskinləşdiyi bir zamanda münəqişə tərəflərinin yenidən bir masa arxasına gəlməsi ehtimalı zəif görünür. Demək olar ki, Rusiya-Ukrayna münəqişəsinin nizamlanması üzrə danışıqlar prosesi dalana dirənib. Bunun əsas səbəblərindən biri Moskvanın maksimalist tələblər irəli sürməsidir. Məhz bu səbəbdən son zamanlar Tramp administrasiyası Rusiyaya qarşı ritorikalarını sırtləşdirib. Lakin Ağ Ev Moskvaya qəzəbli olsa da, yəndə Kreml ilə təmasları davam etdirir. Trampın Putinə 50 gün vaxt verməsi Rusiyanın Ukrayna ilə yenidən danışıqlar masası arxasına gəlməsi üçün münəbiş şərait

dir. Tramp bunu qarşısına məqsəd kimi qoyub. Ukrayna cəbhəsində döyüşlərin daha da şiddətlənməsinə, eləcə də Vaşinqton-Moskva münəbişətlərində vəziyyətin gərgin qalmasına baxmayaraq, Rusiya, Ukrayna və ABŞ arasında arxa fonda təmaslar davam edir,” - deyə A.Nərimanlı bildirib.

Tərəflər üçün məqbul məkan...

A.Nərimanlı hesab edir ki, İstanbul həm Ukrayna, həm Rusiya, həm də ABŞ üçün daha məqbul görüş yeridir: “Danışıqların növbəti raundu, sözsüz ki, yəndə İstanbulda baş tutacaq. Bunu bir neçə kontekstdə qiymətləndirmək olar. Birincisi, Türkiyə bu münəqişədə neytral bir mövqe tutub və dəfələrlə münəqişə tərəflərini müharibəni dayandırmağa və məsələləri yalnız danışıqlar yolu ilə həll etməyə çağırıb. İkincisi, Ankara müharibənin ilk günlərindən bəri Rusiya-Ukrayna münəqişəsinin nizamlanması üzrə danışıqlar prosesinin təşkilində vasitəçilik etməyə hazır olduğunu bəyan edir. Üçüncüsü, həm Kiyev, həm də Moskva Türkiyənin danışıqlarda vasitəçilik etməsində maraqlıdır. Xüsusilə, Moskva növbəti İstanbul danışıqlarında vaxtilə - 2022-ci ildə İstanbulda qəbul edilən protokolun yenidən nəzərə alınmasını və qarşı tərəf ilə anlaşmaların bu protokol çərçivəsində razılaşdırılmasını istəyir. Dördüncüsü isə Türkiyə ABŞ-ın hərbi-strateji müttəfiqidir. Bütün bu aspektlər baxımından, İstanbul hər üç ölkə üçün daha məqbul hesab olunur”.

“Əgər İstanbulda danışıqların növbəti raundu keçirilərsə, ola bilər ki, bu görüşdə Moskva öz maksimalist tələblərindən müəyyən qədər geri çəkilsin, amma danışıqlar masasında ciddi bir dəyişiklik baş verməyəcək. Tərəflərin atəşkəs məsələsində ümumi razılaşmaya gəlməsi ehtimalı yoxdur,” - deyə A.Nərimanlı vurğulayıb.

Yunis ABDULLAYEV

“Köhnə qitə” Yaxın Şərqə doğru “yol alır” ...

Aİ ilə KƏŞ ölkələri arasında strateji tərəfdaşlıq danışıqları başlayır

Bir neçə gün öncə Avropa İttifaqı (Aİ) beynəlxalq tərəfdaşlıqlarını genişləndirmək məqsədilə Kərfəz Əməkdaşlıq Şurası (KƏŞ) ölkələri ilə ikitərəfli strateji tərəfdaşlıq sazişləri imzalamaq üçün danışıqlara başlamağa razılıq verib. Xarici KİV-lər xəbər verir ki, Brüsseldə keçirilən nazirlər toplantısında Aİ-nin nazirləri KƏŞ-ə üzv dövlətlərlə (Səudiyyə Ərəbistanı, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Bəhreyn, Küveyt, Oman və Qətər) ticarət danışıqlarına başlamaq qərarı alınıb. Danışıqların ən qısa zamanda başlaması gözlənilir və onlar təhlükəsizlik məsələlərindən tutmuş enerji sektorunda əməkdaşlığa qədər geniş sahələri əhatə edəcək. Aİ-nin Aralıq dənizi məsələləri üzrə komissarı, xanım Dubravka Şuytsa “Bloomberg”-ə bildirib ki, qurum strateji tərəfdaşlıq sazişləri vasitəsilə Kərfəz ölkələri ilə əməkdaşlığı yeni səviyyəyə yüksəltmək istəyir.

Qeyd edək ki, Strateji Tərəfdaşlıq Sazişləri Aİ ilə üçüncü ölkələr arasında bir sıra məsələlər üzrə əməkdaşlığı genişləndirmək üçün nəzərdə tutulmuş sazişlərdir. Bu sazişlərin imzalanması gələcək razılaşmalar üçün əsas ola bilər - çünki 1990-cı ildə danışıqlar başlayandan bəri KƏŞ ilə ticarət razılaşması əldə etmək üçün çoxsaylı cəhdlər olub, lakin əvvəlki bütün cəhdlər uğursuzluqla nəticələnib. İki iqtisadi region arasında daha güclü əlaqələrə doğru bu son addım xüsusilə Aİ və BƏƏ arasında ticarət manevrlərini aradan qaldırmaq və iqtisadi inteqrasiyanı təşviq etmək məqsədi daşıyan azad ticarət danışıqlarına başlamaq üçün son razılaşmadan sonra atılıb.

Əməkdaşlıq tarixi...

Kərfəz Əməkdaşlıq Şurası (KƏŞ) 1981-ci ildə qurulmuş siyasi və iqtisadi birlikdir. Təşkilatda 6 ərəb dövləti - Səudiyyə Ərəbistanı, BƏƏ, Qətər, Küveyt, Oman və Bəhreyn daxildir. Şuranın əsas məqsədi üzv dövlətlər arasında koordinasiyanı iqtisadi, siyasi, hərbi və mədəni əməkdaşlığı təşviq etməkdir. KƏŞ regionu dünyada enerji resursları - xüsusilə neft və təbii qaz baxımından ən zəngin və strateji əhəmiyyətə malik zonalarından biri sayılır. Son illərdə KƏŞ ölkələri arasında qarşılıqlı əlaqələr daha da dərinləşib, vahid iqtisadi bazar, gömrük birliyi və təhlükəsizlik mexanizmlərinin formalaşdırılması

masi istiqamətində addımlar atılıb. Eyni zamanda, bu ölkələr beynəlxalq siyasi və iqtisadi oyunçularla - o cümlədən Aİ ilə - daha strateji tərəfdaşlığa meyllidirlər. Nəzərdə tutulan strateji tərəfdaşlıq planları da məhz bu istiqamətdə əlaqələrin gücləndirilməsi üçün hazırlanan baza statusunu daşıyacaq.

Vurulandığı kimi, Avropa İttifaqı ilə KƏŞ ölkələri arasındakı münasibətlərin əsası 1980-ci illərin sonuna təsadüf edir. 1988-ci ildə tərəflər arasında Əməkdaşlıq Sazişi imzalanıb və bu sənəd siyasi dialoq, ticarət və texniki əməkdaşlığı əhatə edirdi. İmzalanmış sənədi baxmayaraq münasibətlər uzun illər formal xarakter daşıyıb və daha çox iqtisadi maraqlarla məhdudlaşıb - baxmaya-

raq ki, Aİ ötən dövr ərzində KƏŞ ölkələrinin əsas ticarət tərəfdaşlarından biri kimi çıxış edib, xüsusilə enerji idxalı, sənaye məhsulları və yüksək texnologiyalı avadanlıqlar sahəsində qarşılıqlı əlaqələr mövcuddur.

XXI əsrin birinci onilliyinin sonundan başlayaraq KƏŞ ölkələri öz iqtisadiyyatlarını neftdən kənar sahələrə yönəltməyə başlayıb və Avropa ilə daha çox investisiya və texnoloji əməkdaşlıq imkanları axtarmağa çalışırlar. Paralel olaraq Aİ üçün də ərəb körfəzi ölkələri enerji təhlükəsizliyi, sabitlik və regional geosiyasi tarazlıq baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır.

Strateji tərəfdaşlıq danışıqlarının əsas predmetləri...

Başlayan strateji tərəfdaşlıq danışıqları əvvəlki texniki əməkdaşlıqdan fərqli olaraq strukturlaşdırılmış və çoxölçümlü çərçivə əsasında qurulub. Yayılan məlumatlarda qeyd edilir ki, danışıqlar aşağıdakı sahələri əhatə edir:

- Enerji təhlükəsizliyi və yaşıl keçid: Aİ-nin yaşıl enerji keçidində Kərfəz ölkələrinin rolunun artırılması. Xüsusilə hidrogen və günəş enerjisi layihələri.

- İnvestisiya və texnologiya transferi: KƏŞ ölkələrinin Avropa texnologiyasına çıxışı, Aİ şirkətlərinin regiona investisiya təşviqi.

- Regional təhlükəsizlik və sabitlik: Yaxın Şərqdə siyasi manevr imkanları, hərbi-siyasi əməkdaşlıq planları.

- Ticarət və gömrük inteqrasiyası: Tərəflər arasında sərbəst ticarət sazişinə gedən yolun açılması.

- İnsan kapitalı və təhsil: Erasmus+ kimi proqramların Kərfəz ölkələrində genişlənməsi.

- Nəhayət, iqlim dəyişikliyi və COP gündəliyi: KƏŞ ölkələrinin COP proseslərinə aktiv cəlb olunması (xüsusilə COP28 və COP29 çərçivəsində).

Danışıqların əsas məqsədi isə birmənalı şəkildə Aİ ilə KƏŞ ölkələri arasında münasibətləri strateji və institusional səviyyəyə yüksəltməkdir. Aİ bu əməkdaşlığı həm enerji mənbələrinin diversifikasiyası, həm də geosiyasi nüfuzunun Yaxın Şərqdə artırılması üçün vacib sayır. Vurğulandığı kimi, KƏŞ ölkələri üçün bu tərəfdaşlıq post-neft dövrünə keçid, texnoloji modernləşmə və Avropa bazarlarına çıxışın dərinləşdirilməsi baxımından strateji mahiyyət daşıyır.

Siyasi-iqtisadi “qazanc”lar

Müzakirə olunan strateji tərəfdaşlıq məsələsi isə yeni dövr üçün olduqca vacib siyasi amil rolunu oynaya bilər. Nəzərə alsaq ki, Kərfəz ölkələri yeni siyasi nizamda aktiv yer alır, fəallığı ilə seçilir, bu dövlətlərin Aİ ilə ən yaxın strukturlu əməkdaşlığa imza atması böyük perspektiv yaradacaq. Başqa sözlə, bu strateji tərəfdaşlıq həm siyasi, həm də iqtisadi gözləntiləri formalaşdırır. Siyasi gözləntilərə əsasən, Aİ üçün Kərfəz bölgəsində möhkəmlənmək və digər beynəlxalq güc mərkəzləri ilə eyni səviyyədə əməkdaşlıq təmsilçiliyi əldə etməkdir. Bu yolla Aİ KƏŞ ölkələrində yeni iqtisadi legitimlik qazana və diplomatik çəkisinin artması

na təkan verə bilər. paralel olaraq Yaxın Şərqdə sabitliyin təşviqində iştirakçı kimi rol ala bilər.

İqtisadi gözləntilərə gəldikdə isə, Aİ-nin neft və qaz idxalında davamlılıq və rəqəbatlı qiymətlərə “ehtiyacı var”. Qarşılıqda Kərfəz ölkələrinin Avropa texnologiyalarına çıxış imkanları artır. Ortaq fondlar və investisiya mexanizmləri isə ikitərəfli layihələrin təşviqinə imkan verəcək.

Xarici ekspertlər danışıqları yeni enerji və geosiyasi balans dövrünün başlanğıcı kimi qiymətləndirirlər. Brüsseldə yerləşən “European Policy Centre” və “Gulf Research Center” kimi qu-

rumlar bildirirlər ki, Avropa üçün Kərfəz ölkələri yalnız enerji mənbəyi deyil, həm də regionda sabitliyin və qarşılıqlı etibarın təminatçısı rolunu oynayır. Bəzi analitiklər isə danışıqların real nəticə verməsi üçün Aİ-nin insan hüquqları, ifadə azadlığı kimi həssas məsələlərdə daha yumşaq və mərhələli yanaşma ortaya qoymasının zəruriliyini vurğulayırlar. Əks halda, danışıqların siyasi hissəsi iqtisadi komponentlərə nisbətən zəif

qala bilər.

Nəticə etibarilə, Aİ - Kərfəz Əməkdaşlıq Şurası arasında başlanmış strateji tərəfdaşlıq danışıqları təkcə enerji və ticarət deyil, həm də geosiyasi sabitlik, texnoloji əməkdaşlıq və global iqlim gündəliyinin vacib tərkib hissəsinə çevrilir. Bu danışıqların uğuru həm Avropa, həm də Kərfəz ölkələri üçün qarşılıqlı faydalı və uzunmüddətli əməkdaşlıq modelini formalaşdırmaqla bağlıdır.

P.İSMAYILOV

Çin-Aİ sammiti: yeni nizamın növbəti müzakirə platforması...

Pekin ilə Brüssel arasında baş tutacaq danışıqlar regiona nə vəd edir?

Xəbər verildiyi kimi, bu həftə Pekində Avropa İttifaqı ilə Çin arasında yüksək səviyyəli sammit keçiriləcək və Çin lideri Si Cinpin Avropa Komissiyasının sədri Ursula fon der Leyen və Avropa Şurasının sədri Antonio Kosta ilə görüşəcək. Çin tərəfi bəyan edib ki, diplomatik əlaqələrin 50 illiyinə həsr olunmuş həftə çərçivəsində avropalı rəsmilər iyulun 24-də Çinə səfər edəcək. Çinin Baş naziri Li Çianq Aİ liderləri ilə birgə 25-ci Çin-Avropa İttifaqı sammitinə həmsədrlik edəcək.

Ticari dövriyyə artır...

Böli, keçirilməsi planlaşdırılan 25-ci Çin-Avropa İttifaqı (Aİ) sammiti təkcə iki nəhəng iqtisadi güc arasında diplomatik təmas deyil, həm də dünya siyasətinin gələcəyinə yön verə biləcək proseslərin mühüm bir hissəsidir. Bu sammit yeni çağırışlar, qarşılıqlı maraqlar və bəzən də ziddiyyətlərin fonunda baş tutur. Bəs bu görüş ərəfəsində Çinlə Aİ arasında münasibətlərin hazırkı vəziyyəti necədir, ticarət dövriyyəsi hansı səviyyədədir və siyasi dialoq nəyi vəd edir?

Qeyd edək ki, 2024-cü ildə Çin və Avropa İttifaqı arasında ticarət dövriyyəsi 785,82 milyard dollar təşkil edib. Ötən il Çin Aİ-nin ən böyük idxal tərəfdaşı (ümumi Aİ idxalının 21,3%-i) və üçüncü ən böyük ixrac tərəfdaşı olaraq qalıb. 2024-cü ildə ticari dövriyyə əvvəlki ildən 0,4 faiz artıb və 785,82 milyard dollar təşkil edib. Ötən il Çin Aİ-yə ixracını 3 faiz artıraraq 516,46 milyard dollara çatdırıb. Avropa İttifaqından Çinə tədarük 4,4 faiz azalaraq 269,36 milyard dollar

Hazırkı münasibətlər: Gərginlik və dialoq arasında

Vurğulandığı kimi, Çin və Avropa İttifaqı arasında münasibətlər son illərdə mürəkkəb və çoxşaxəli xarakter daşıyır. Bir tərəfdən, Çin Aİ üçün əsas strateji və ticarət tərəfdaşdır. Digər tərəfdən, Aİ üzv ölkələrinin bir qismi Pekinə qarşı hansısa sanksiyaların irəli sürülməsinə "tərəfdar" çıxır. 2023-2024-cü illərdə Avropa Komissiyası Çinin elektirik avtomobillərinə subsidiyaları araşdırmağa başlamışdı, bu isə Pekin tərəfindən "ticarət proteksionizmi" kimi qiymətləndirilib. Eyni zamanda Avropa ölkələrinin Çin texnologiyalarına, xüsusilə 5G sahəsində, məhdudiyyətlər tətbiq etməsi də münasibətlərdə müəyyən gərginlik yaradıb. Bununla belə, qarşılıqlı iqtisadi maraqlar dialoqun davam etdirilməsinə şərait yaradır.

Siyasi müstəvidə də Çin və

olub. ÇXR-in Aİ ölkələri ilə ticarətində ən böyük hissə Almaniyanın payına düşür - təxminən 25 faiz təşkil edib. Onların ticarət dövriyyəsi təxminən 201,87 milyard dollar təşkil edib ki, bu da

Aİ-nin yanaşmaları bir çox hallarda fərqli status daşıyır - bu, Ukrayna - Rusiya müharibəsi kontekstində daha açıq şəkildə özünü göstərir. Brüssel Rusiyanın Ukraynaya qarşı müharibəsində açıq şəkildə Ukraynaya dəstəklədiyi halda, Çin neytral mövqe tutmağa çalışır. Bu fərqli yanaşmalar strateji əməkdaşlığa təsir göstərsə də, dialoq kanallarını tamamilə bağlamır. Pekin üçün Avropa həm də ABŞ-la rəqəbətdə balanslaşdırıcı rol oynayır. Paralel olaraq "köhnə qitə" həm də Çin istehsalı üçün açıq və ən geniş bazarlardan sayılır. Eyni zamanda Aİ də Asiya regionunda iqtisadi və siyasi iştirakını gücləndirmək niyyətindədir. Bu, ABŞ-in son dövrlərdə apardığı rüsum siyasəti nöqtəyi-nəzərdən də xüsusi məhəyyət kəsb edir.

ötən illə müqayisədə 2,4 faiz azdır. Çinin Niderland ilə ticarət dövriyyəsi 6,1 faiz azalaraq 110 milyard dollar təşkil edib: müvafiq rəqəmlər Fransa ilə 0,8, İtaliya ilə isə 1,1 faiz artıb.

Çin və Aİ: qarşılıqlı istəklər...

25-ci sammitin münasibətlərin inkişafında yeni dönmə başladığını söyləyənlər də tapılır - xüsusilə, avropalı siyasətçilər o fikirdədirlər ki, Çin - Aİ münasibətlərinin gələcəyi qarşılıqlı uyğunlaşma səviyyəsindən asılı olacaq.

Onların fikrincə, Aİ Çinlə münasibətləri ABŞ-dan kənar, müstəqil şəkildə formalaşdırmaq istəyir. Çin isə Aİ-nin tex-

noloji potensialından və istehlak bazarından yararlanmaq niyyətindədir. Bu, həm iki tərəf arasında əlaqələrin inkişafına təsir göstərir, həm də gəlirlərin art-

maşına rəvac verə bilər. Xüsusilə, enerji, texnoloji yeniliklər, təhsil mübadiləsi və nəqliyyat infrastrukturunun inkişafı iki tərəf üçün ön mühüm prioritet əməkdaşlıq sahələrindən sayılır.

Butaxımdan 25-ci sammit yeni memorandumların və birgə layihələrin imzalanması üçün münbit platforma da ola bilər.

Zəngəzur dəhlizi: münasibətlərdə yeni mərhələyə açılan qapı

Çin və Avropa arasında əməkdaşlığın yeni mərhələyə qədəm qoymasından danışıq zamanı Şərqi-Qərbi kontenti üzərində zamanın inkişafı istiqamətində atılan addımlara da diqqət yetirmək gərəkir. Bu mənada, əsas alətlərdən biri "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsüdür. Bu təşəbbüs çərçivəsində Şərqi ilə Avropa arasında əlaqələ-

rin inkişafı mühüm perspektivə vəd edir. Paralel olaraq xətt üzrə əlaqələrin genişləndirilməsində, şəxələndirilməsində Azərbaycanın regional rolu böyükdür - Cənubi Qafqaz və xüsusilə Zəngəzur dəhlizi bu mənada böyük əhəmiyyət kəsb edir. Zəngəzur nəqliyyat marşrutu həm Çinin Avropaya çıxış imkanlarını geniş-

rilməsi;
- Tərəflər arasında texnoloji əməkdaşlığın yenidən çərçivələndirilməsi;
- Zəngəzur dəhlizi və Orta dəhliz üzərindən strateji nəqliyyat razılaşmaları;
- Qlobal geosiyasi məsələlərdə daha aydın diplomatik mövqelərin müəyyən olunması.

Vurğulandığı kimi, bu sammit yalnız Çin-Aİ münasibətlərinin gündəmini müəyyən etməyəcək, eyni zamanda Asiya ilə Avropanı birləşdirən yeni marşrutların - xüsusilə Azərbaycanın mərkəzində olduğu geoqişadisi platformaların strateji əhəmiyyətini daha da artıracaq.

P.SADAYOĞLU

Dünyanı zəbt eləyən yumşaq güc

Fransua Moriakin "İlan yumağı" romanı haqqında

əvvəli ötən saylarımızda

İkinci məktub isə Jenev-yevanın qızı Yaninanın dayısı Güberə ünvanladığı məktubdur. Burada o, sevdiyi adamdan aldığı ağır zərbədən sonra onu həyata qaytarmış babasının gündəlikləri barədə eşitdiyini yazır, anasının həmin qeydləri ona vermədiyindən gileylənir. Jenevyeva qızına deyib ki, mərhumun yazdıqlarını oxusa, babası gözünün biryolluq düşəcək, nəvəsinin yaddaşındakı mömin qoca obrazı darmadağın olacaq. Əvəzində anası dayısının məktubunu - babasının yazdıqlarını yox, yazılanların şərhini ona həvəslə göstərib. Özü də tez-tez qızının nəzərinə çatdırır ki, babası Yaninanın da haqqında xoşagəlməz ifadələr işlədib:

"Dayı, məni bağışlayın, ancaq bir mühüm məsələdə sizinlə heç cür razılaşa bilmərəm: mən babamın axır həftələrinin tək şahidi kimi onun həmin günlərdə hansı hisslər keçirdiyini bilərəm. Siz onun dumanlı, xəstə dini fantaziyaclarını qınayırırsınız, ancaq icaazənizlə deyim ki, Kələzdə babam yerli keşişlə üç dəfə görüşmüşdü (bir dəfə oktyabrın sonunda, iki dəfə də noyabrda). Nə üçün siz keşişdən bu barədə soruşmaq istəmirsiniz? Anamın deməsinə görə, babamın öz ömrünün ən incə detallarını da qeydə aldığı gündəlikdə bu görüşlər barədə heç nə yazılmayıb, halbuki mərhumun qəlbindəki çevriliş bununla bağlı olsaydı, bu haqda gündəlikdə mütləq nəşə yazılardı. Anam onu da deyir ki, qeydlər yarımçıq qalıb, son cümləsi belə sona çatdırılmayıb. Şübhəsiz, ölüm onu öz tövbəsini qələmə almaq istədiyini məqamda yaxalayıb. Buna şəkk etmək asıfandan olmazdı ki, o, müqəddəs dini ayini də yerinə yetirəcəkdi. Ölümündən bir gün qabaq babamın mənə dediklərini yaxşı xatırlayıram: onu dörd götürmüşdü ki, xristianlığın başlıca ibadətini icra etməyə hələ də layiq deyil, yazıq gözünü qarşından gələn milad bayramına dikmişdi... Onun öləzində olan qemli səsi hələ də qulaqlarımdadır.

Narahat olmayın, dayı, mən babamın məzarına müqəddəslik çələngi qoymaq fikrində deyiləm. Sizinlə razıyam - o, qərribə, bəzi hallarda isə çox dəhşətli adam idi. Bununla belə ömrünün son günlərində onun qəlbini nurlandı...

Eynən ustadı Dostoyevski kimi Fransua Moriak da qəhrəmanını cəhənnəmin yeddi qatından keçirəndən sonra ona cənnətin qapılarını göstərir. Ancaq bu, bir balaca xatəli üsuldur.

Advokat Lui altmış ildən çox ürəyinin qapı-bacasını başqaları üçün kilidli saxlayır, öz evində, doğmalarının arasında belə o, Sartrın təbirincə desək, özgülərin cəhənnəm olduğu bir aləmdə yaşayır. Ancaq onun divarları qalın, qapı-pəncərəsi qapalı tənhalığın özü də bir cəhənnəmdir. Nə olsun ki, pulu var, sərvəti var, onu saydırıb-seçdirən peşəsi, el içində şöhrəti var, abad evi-əşiyi, ailəsi yolumda can çürüdən qayğıkeş həyat yoldaşı, ağıllı-kamallı övladları var. Hər şey var, amma azadlıq, sevgi, xoşbəxt-

lik yoxdur, sinəsində ürək yerinə zəhərli ilanlar qaynaşır. Arvadı da, uşaqları da, özü də - hər biri canında dustaqlıq çəkir, heç biri vücudunun hansısa aşıb, özgə bağına girmək bir yana, bəri neytral zənaya ayaq basa bilmir. Bir sözlə, ailənin yaşadığı xalis cəhənnəm, xalis sürgün həyatıdır - sevgi, dostluq, qardaşlıq olmayan yerdə evi də, vətəni də, dünyası da adamdan ötrü soyuq zindan, sürgün yeridir.

Son əlli ildə Lui çox az bəxtəvər günlər-saatlar yaşayıb, yalnız ailə həyatının erkən çağında, bir də vəkil kimi haqqın, ədalətin təntənəsinə nail olanda xoşbəxtliyi dadıb. Sevinc, xoşbəxtlik əgər ilahi məhiyyət kəsb etmərsə, demək, o, şeytani, yalançı sevinc, dünyəvi, gəldi-gedər, son ucu bədbəxtliyə, fəlakətə calanan xoşbəxtlikdir. Ən effektiv terapiya yaradıcılıq terapiyası, ən qalıcı sevinc elə yaradıcılıqdan alınan mənəvi zövqdür. Advokat Lui də xoşbəxtliyi qoca, xəstə vaxtında, ölinə qələm alıb ömrünün həlakətini bizə danışmağa başlayanda yaxalayır. Keçmişdən üzübəri altmış illik səfər boyu nəçə-nəçə cəhənnəm tonqalının üstündən atıla-atıla təhkiyəci travmalarını sözlə çevirib zərərsizləşdirir, altmış səkkiz yaşına ağ varaq kimi tərtəmiş çıxır.

Belə bir fikir də var ki, kim uşaqlığında, gəncliyində daha çox travma alıbsa, o, daha yaxşı yazır. Bu da xatəli fikirdir. Qəlbində dərin mənəvi yara gözdirlənərin heç də hamısı Dostoyevski olmur, çoxu qatil, cani, oğru-quldur olur; zaman keçdikcə belələrinin bir qismi miskin köləyə, canının qəsdinə duran mazoxistə, bir qismi də amansız cəllada, tirana, sadistə çevrilir. Yalnız aqressiv psixoloji komplekslərini yenənlər, şeytanına qalib gələn travmalarının üstündən adlayıb dahi olurlar. Bu da yalnız sevgidən doğan yaradıcılıq (istənilən növ yaradıcılıq!) hesabına mümkündür. Çünki travmalar dağıdıcıdır (ilk növbədə o travmanı gözdirlən vücuddan ötrü), zəndən xarakterini dəyişmək, onu dağıdıcı missiyasından qurtarmaq üçün köhnə-təzə yaralara sevgi məlhəmi sürtməlidir.

Şərdən xeyir yaranmır, şərsə olsa-xeyir oyanmağına təkən verə bilər, onu silkindirib yuxudan ayılda bilər. Yaxşılığın zirvəsinə yetişmək üçün mütləq pis işlər görməyə, cəhənnəm əzabı çəkməyə ehtiyac yoxdur. Əgər haqqa doğru yürüş bunlarsız başa gəlirsə, nə yaxşı! Hər bir halda insan xeyirə şərin leşi üstündən keçib çatır. Advokat Luinin də on illərlə içinə qapandığı zindanın divarları o zindəda dustaqlıq çəkən zavallı qələm çalıb tövbəsinə yazmağa girişəndən kərkəkərkəp söküləməyə başlayır. Sevgi, səmimiyyət, həqiqətin gözüne dik baxmaq dustağı şərsərdən sağaldır, onun gözlərini açıb üzünü Allaha çevirir. Bundan sonra o, dünyayla bağlarını qırmağa, sərvətini doğmalarına paylamağa, üstündən ağır yükləri atmağa qərar verir. İsa peyğəmbər İncildə necə demişdi: dəvə incəlib iynənin gözündən keçəndə varlılar da cənnətə girəcəklər.

Ancaq "Lui ona görə haqqı tapdı ki, var-dövlətdən imtina elədi" kimi bir müddə irəli sürmək yanlış olar. Tərsinə, əgər qəhrəman içində haqqın nurunu tapmasaydı, onun sərvətdən imtinası ya baş verməyəcəkdi, ya da Məsihin notariat kontorunda etibarlı sayılmayacaqdı. Mənəvi qanunlar məcəlləsindən yola çıxsaq, dünya malından imtina səbəb yox, nəticə ola bilər. Ona qalsa, Buddanın nemətlərdən imtinası günə bir düyü dənəsiylə keçinməyə qədər gedib çıxmışdı, ancaq yenə Qautama öz həqiqətini tapa bilməmişdi. Tək imtinayla haqqa yetişmək olmaz. Bu dünyada haramdan, rüsvətdən, zinadan imtina eləyən, di gəl, zərrəcə adamlığı olmayan, cəmi bəşərə səbəbsiz nifrət bəsləyən nə qədər məxluqlar görmüşük. İmtinanın oxlaqdan, mənəviyyatdan yan keçən səbəbləri də var. Budda anlamışdı ki, məsələyə neqativdən yox, pozitivdən başlamaq lazımdır. Yəni səni xeyirə könlü bağlayandan sonra şərdən avtomatik imtina eləyəcəksən, qadağalara ehtiyac duymayacaqsan, sərvətətilan gözüne görünməyəcək.

Şərin qarşısına xeyirlə çıxmaq - İsa Məsihin bu ana düsturu sadəcə qulağa xoş gələn, gözədən pərdə asan humanist süar, gəlişigizəli ifadə deyil. Bu, həzrəti Hippokratın belə əli çatmayan sağlamlıq konsepsiyası, qurtuluş düsturudur. Yalnız Tanrı kimi sevmək, məxluqlara Allah nəzəriylə baxmaq bir torba öti-sümüyü tanrıya çevirir, dünyanı qapılarını taybatay açıq, həyatı gözəlləşdirir, insanı müqəddəsləşdirir, varlıqları dəyərlə mindirir. Fərdin özünü aşmaq kainata açılması, günbəgün uzaqlaşan kainatın da insana dönüşü yalnız ilahi sevginin gücünə başa gəlir.

Allaha nə qədər inanıb itaət göstərən var ki, insana, onun ilahi qüdrətinə inanmır. Bu necə naqis, yarımçıq inamdır?! İnsana inanmayan, onu ixtiyarsız kölə, qolubağlı qul sayan deməsin ki, mən Allaha inanıram. İsa Məsih məhz bu müqəddəs gerçəyi söyləməyə gəlmişdi: eşidin, bilin, ay insanlar, siz hamınız Tanrı övladlarıdır, ata-ananızdan qabaq Allahdan törəmisiniz, canınızda Tanrı yükü, Tanrı məsuliyyəti daşıyırsınız. Kainat sizə yad deyil, sizin bu yaradılışda öliniz var. Dünyaya da o görməyib inanmışınız, varlıqların ən alisi saydığınız Tanrının uca nəzəriylə baxmalısınız.

Yalnız onda könlünüz dilənəcək, dünya sizin olacaq, başqaları cənnətə, yadlar doğmaya dönəcək, maddi aləmin sizdən ötrü qara qəpiklik dəyəri qalmaqacaq. Sevgi - dünyanı zəbt eləyən ən böyük yumşaq gücdür. Yoxsa zavallı insan beş günlük ömrünün beş gününü də içində gümrələr bəsləməyə, yer üzündə cəhənnəm tonqalları çatmağa, vücudunu zəhər tulluğuna, ilan fermasına çevirməyə məhkumdur.

F. Uğurlu

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955,
0552004544
“Azərmatbuatyayımı” ASC - 0124411991,
0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100,
0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Bakmətbuat” MMC - 0124314313
“Ziya LTD” MMC - 0124977696,
0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

«MOLLA NƏSRƏDDİN» YOLU

Olduğu kimi görünən və göründüyü kimi var olan Xeyrəddin Qoca

Xeyrəddin Qocanı Azərbaycan ictimaiyyətinə xüsusi təqdim etməyə ehtiyac yoxdur. Onun bir neçə onilliyi əhatə edən səmərəli fəaliyyəti kifayət qədər məhsuldar və çoxşaxəli olması ilə fərqlənib. O, imzası ətrafında geniş oxucu auditoriyası toplamağı bacaran jurnalist-yazıçı olmaqla yanaşı, həm də Azərbaycan parlamentinin deputatı və diplomat kimi çalışıb. Xeyrəddin Qocanın xoşbəxtliyi ondadır ki, o, istər yaradıcılığında, istərsə də ictimai-siyasi fəaliyyətində əqidəsini, prinsiplərini qorumağı bacarıb və həmişə də həyata ədalət, doğru-düz prizmasından baxıb, vətənpərvər olub, haqqı nahaqqa

verməyib. Buna görə də yaşının indiki zirvəsindən onu tanıyanların üzünə dik baxır, hansısa pis işinə, öyrəməlinə görə peşmançılıq hissi keçirmir. Yeni yüksəltdiyi uca məqamlar, tutduğu vəzifələr Xeyrəddin Qocanı əsla dəyişməyib, o müxtəlif statuslarda olduğu kimi - sadə, xeyrixah, təvazökar, humanist, eyni zamanda, son dərəcə vicdanlı və məsuliyyətli qalmaqta bacarıb. Bu, Xeyrəddin Qoca obrazıdır. Bəli, yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, o, hekayələrində, pyeslərində oxucularının

sevdidiyi çoxsaylı obrazlar yaradıb. Həmin obrazlar müxtəlif fərqli cəhətləri ilə yaddaşlarda qalır. Xeyrəddin Qocanın yaratdığı ən mükəmməl insan obrazı isə elə onu özüdür. Əgər Xeyrəddin Qoca obrazı belə mükəmməl olmasaydı, yəqin ki, o, ədəbiyyatda qəhrəmanlarının yadda qalan obrazlarını yarada bilməzdi. O özünün fəlsəfəsindən çıxış etməklə əsərlərinin qəhrəmanlarının hər birinə fərqli rollar verib, fərqli missiyalar həvalə edib. Hər rolun arxasında da onun özü görünür, düşüncə tərzı hiss olunur, insanlara çatdırmaq istədiyi hisslər başa düşülür.

Kitabda yazıları dərc olunan müəlliflər Xeyrəddin Qocanı geniş oxucu auditoriyasına müxtəlif rakurslardan təqdim edəblər. “Heç şübhəsiz ki, Xeyrəddin Qoca, hər şeydən əvvəl, tanınmış qəzetçi-publisistdir. Fəal vətəndaş mövqeyi, cəmiyyət hadisələrinə aydın və cəsarətli münasibət, habelə qələm vərdişlərinin yetkinliyi onun publisistikasının səciyyəvi xüsusiyyətləridir. Azərbaycan mətbuatının mübariz ənənələri üstündə köklənmiş Xeyrəddin Qoca ölkəmizdə yeni tarixi mərhələnin publisistikasının əsas yaradıcılarından biridir”, - deyər AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəylinin kitabına daxil edilmiş məqaləsində vurğulanır.

Akademik Nizami Cəfərov Xeyrəddin Qocanı belə təqdim edir: “Xeyrəddin Qoca mətbuat orqanlarında işləməyə sadəcə reportaj, məlumat yazmaqla başlayıb, Azərbaycanın ən möhtəşəm qəzetlərindən biri olan “Yeni Azərbaycan” qəzetinin ilk baş redaktoru olub. Elə jurnalist var ki, bir qayda olaraq özünü cəmiyyətdən təcrid edir, yəni ictimai-siyasi proseslərdə iştirak etmir, sadəcə olaraq təhlillər aparır, faktları, hadisələri qeyd edir. Amma Xeyrəddin Qoca həm də ictimai-siyasi xadimdir, ictimai-siyasi proseslərdə fəal iştirak etmiş insandır. Azərbaycanın demokratik azadlıq hərəkatında öndə olan insanlardandır və qələmi ilə bərabər, birbaşa ictimai-siyasi fəaliyyəti ilə də böyük xidmətlər göstərərək, müasir tariximizdə adı olan bir insandır.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin ən sadıq silahdaşlarından biri

Kitabda toplanan məqalələrdə Xeyrəddin Qoca xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin ən alovlu təbliğatçılarından və sadıq silahdaşlarından biri kimi təqdim olunur. “Yeni Azərbaycan” qəzetinin baş redaktoru, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Alqış Musayevin yazdığı kimi, Xeyrəddin Qoca Heydər Əliyevin ifadəsi ilə desək, Onun tanımadığı adamlardan biri idi. Heydər Əliyevin tanımadığı adamlar isə antiƏliyev kampaniyasına qarşı öz etiraz səslərini ucaldırırdı. Onların sırasında Xeyrəddin Qoca öz cəsarəti ilə xüsusilə fərqlənirdi.

Xeyrəddin Qoca Azərbaycan cəmiyyətində ötən əsrin 80-ci illərinin sonu, 90-cı illərinin əvvəllərində tanınmağa başlayıb. O dövr təlatümlü bir dövr idi. Sovet dönməsinin xofu yaddaşlardan silinməmişdi. Bəziləri sürətlə cərəyan edən hadisələrin axarını, sabah nə baş verəcəyini aydın təsəvvür etməyərək mövqeyini bildirməkdən çəkinir, suların durulmasını gözləyirdi. Təbii ki, belə mövqəizlik Xeyrəddin Qocadan uzaq idi. Həmin təlatümlü dövrdə - hakimiyyətin dövləti idarə etmək iqtidarında olmadığı, müxtəlif qüvvələrin isə respublikanı vətəndaş qarşıdurmasına çəkdiyi bir zamanda ölkənin, xalqın yeganə xilaskarının - Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azər-

baycanın siyasi rəhbərliyinə dəvət edilməsi təşəbbüsü ilə çıxış edən ziyalılardan biri də Xeyrəddin Qoca idi. O, vətəndaş mövqeyi ilə qələmə aldığı çoxsaylı məqalələrində həm siyasi əleyhdarlarının cavabını verir, həm də uzaqgörən dövlət xadimi Heydər Əliyevin respublikanı xilas edəcək yeganə rəhbər ola biləcəyi ideyasının təbliğinə özünəməxsus töhfələr verirdi. O, Heydər Əliyev haqqında keçmiş İttifaqın və Azərbaycanın kommunist mətbuatında yazılan böhtan və iftirlərə çoxsaylı yazıları ilə cavab verirdi. Bu yazılarına görə də müəllif təqiblərə məruz qalırdı. Əvvəlcə Azərbaycan Korlar Cəmiyyətinin orqanı olan “Dan ulduzu” qəzetindəki redaktor vəzifəsindən, daha sonra “Mədəniyyət” qəzetində baş müxbir vəzifəsindən uzaqlaşdırılması da bu səbəblə bağlı idi. X.Qocanın Ulu Öndər Heydər Əliyevə həsr olunmuş silsilə məqalələri hakimiyyətdəkiləri qane etmir, o işindən kənarlaşdırılırdı. “Sərhəd” qəzetində isə cəmi 11 gün işlədi. Bu dəfə Xeyrəddin Qoca Naxçıvan MR Ali Məclisinin Sədri Heydər Əliyevlə görüşüb Ondən müsahibə almaq üçün muxtar respublikaya getmişdi. Geri qayıtdıqdan sonra qəzetin rəhbərliyi tərəfindən narazılıqla qarşılandı və bu görüş onun növbəti iş yerindən

də uzaqlaşdırılması ilə nəticələnmişdi... “Mozalan” qəzetində redaktor müavinə vəzifəsini tərk etməsi də eyni səbəblə bağlı idi. “O dövrü xatırlayanlar unutmayıb ki, 90-cı illərdə onun yaratdığı və baş redaktoru olduğu “Dan ulduzu” qəzeti əldən-ələ gəzirdi. Xeyrəddin müəllimin Heydər Əliyev haqqında yazılarını oxuyanlar təəccüblə bir-birlərindən soruşurdular: “Bu qurd üreyi yeyən adam kimdir?”, - deyər Alqış Musayev məqaləsində Azərbaycan üçün tələyüklü dövrə ekskurs edib. Məqalədə bildirildiyi kimi, sualın cavabı qısa və lakonik idi: Sadə bir jurnalist.

Bu sadə jurnalist Heydər Əliyevi qaragüruhün əsassız hücumlarından qorumaq üçün ölin-dən gələn hər şeyi etməyə hazır idi və edirdi də. Bu hətta onun həyatına və gələcək karyerasına ciddi təhdidlər yaratsa belə! Xeyrəddin Qocanın həmin təlatümlü dövərdə heç nədən çəkinmədən Heydər Əliyevin təbliğatını aparması onun Ulu Öndərə dərin rəğbətini, inamının və təbii ki, cəsarətinin təəcəssümü idi. Müstəqilliyimizin ilk illərində çətin vəziyyətdə qalan xalq nicat yolunu Heydər Əliyevin yenidən Azərbaycanın rəhbərliyinə gəlməsində gördürdü və buna ısrar edirdi. Xeyrəddin Qoca dərin inamla bu dalğanın, xalq hərəkatının ön cəbhəsində, Heydər Əliyevin yanında dayanmışdı.

Satira onun yaradıcılığından qırmızı xətt kimi keçir

Bir başqası olsaydı, respublikanın tanınmış ziyalılarının onun haqqında müxtəlif illərdə yazdıqları sanballı məqalələrdən ibarət kitab daha cəlbədiici ad seçərdi. Xeyrəddin Qoca isə möhz “Molla Nəsrəddin yolu” adının üstündə dayanıb ki, bu da təsadüfi deyil. Satira onun yaradıcılığından qırmızı xətt kimi keçir. Xeyrəddin Qoca möhz satiralarında özünü, hisslərini, həyata baxışlarını, vətənpərvərliyini və ziyalılığını daha dolğun və peşəkar şəkildə ifadə edib, desək, tanıyırdıq. Kitabda məqalələri yer alan müəlliflər də Xeyrəddin Qocanın həyat və fəaliyyətinin müxtəlif cəhətlərinə diqqət çəkməklə yanaşı, onun satira yaradıcılığına xüsusi vurğu edirlər. Jurnalist Şahənə Müşfiq Xeyrəddin Qocanın 70 illik yubileyi münasibətilə yazdığı məqaləni “Güldürə-güldürə düşündürən yazıçı” adı altında təqdim edib. “Xeyrəddin Qoca adı çəkilərkən ilk növbədə yada satira, yumor düşür. Çünki yazıçı öz etirazını, ağrısını, kədərini, narazılığını məhz gülüş vasitəsilə çatdırır”, - deyər müəllif vurğulayır.

Zamanında “Molla Nəsrəddin” dərgisi ətrafında toplaşan yazıçılar, şairlər, jurnalistlər də həyatda gördükləri, rastlaşdıqları naqis cəhətlərə, haqqın nahaqqa verilməsi ilə barışa bilmirdilər, heç nədən qorxmadan, çəkinmədən “Molla Nəsrəddin” vasitəsi ilə bütün bunlara etirazlarını bildirirdilər, xalqı təhsilə, maariflənməyə, dünya ilə əlaqələşməyə, cəhalətdən, fanatizmdən uzaq olmağa çağırırdılar,

eybəcərlikləri ifşa edirdilər. illər ötsə də, ətrafımızda antipodlar yənə də var, yənə də maralların əyri əməlləri, qara-qura işləri, bir-birlərinə badalaq vurmaları ilə rastlaşırdıq. Ürəyində və ruhunda ziyalı yangısı olan Xeyrəddin Qoca bunlarla barışa bilmir və “Molla Nəsrəddin”çilərin yolunu, ənənələrini davam etdirərək antipodları satira atəsinə tutur, Xeyrəddin Qoca satira yaradıcılığında marallarını yalnız tənqid etmək üçün seçmir, əksinə, onları gülüş hədəfinə çevirməklə cəmiyyətə yangısını və mesajlarını çatdırır. Xeyrəddin Qoca müsahibələrinin birində başqalarına nikbin təsir bağışlasa da, əslində, hər dərddi ürəyində çəkdiyini bildirib. Yazıçı etiraf edir ki, onun tənqidi də insanlara olan hədsiz sevgisindən irəli gəlir. O istəyir ki, cəmiyyətimizdə nöqsansız, eyibsiz insanlar çox olsun.

Təbii ki, satira cəsarət tələb edir. Tənqid yazanda maralların, antipodların xoşuna gəlmirsən, sənə qarşı qisasçılıq hissləri yaranır. Lakin bütün bunlar onu əsla çəkindirmir, O, müxtəlif sosial-ictimai problemləri daha iti qələmlə əsərlərinin mövzuna çevirir. Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri, Xalq yazıçısı Anar Xeyrəddin Qocanın xarakterindəki cəsarəti, qorxmazlığı lakonik şəkildə belə təsvir edib: “Satirik olmaq cəsur olmaqdır, heç nədən qorxmamaqdır. Bu gün həyatımızda olan bir çox nöqsanları görmək və göstərmək böyük cəsarətdir. Xeyrəddin Qoca heç nədən və heç kimdən qorxmır”.

Mübariz ABDULLAYEV

İdman

XVIII Avropa Yay Gənclər Olimpiya Festivalının açılış mərasimi keçirilib

Şimali Makedoniyanın paytaxtı Skopje şəhərində XVIII Avropa Yay Gənclər Olimpiya Festivalının açılış mərasimi keçirilib.

Milli Olimpiya Komitəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Yan Sandanski İdman Mərkəzində Şimali Makedoniya Prezidenti Qordana Silyanovska-Davkova, Avropa Olimpiya Komitələrinin prezidenti Spiros Kapralos və digər Olimpiya komitələrinin rəhbər şəxslərinin iştirakı ilə keçirilən tədbir idmançıların paradı ilə başlayıb.

Azərbaycan idmançıları paradda dördüncü sırada yer alıblar. Üçrəngli bayrağımızı cüdo üzrə yeniyetmələr arasında Avropa çempionatının və 3 dəfə Avropa Kubokunun qalibi Zeyd Ələsgərov və taekvondo üzrə 2 dəfə Türkiyə açıq birinciliyinin qalibi Humay Dadaşova daşıyıb.

Skopyedeki açılış mərasimi ilə yanaşı, yarışların keçirildiyi digər ölkədə - Xorvatiyanın Osiek şəhərində də açılış mərasimi təşkil olunub. Mərasimdə

bayraqdarımız idman gimnastımız Rafael Həsənov olub.

“Skopye-2025”ə həsr olunmuş videoçarxın nümayişindən sonra Şimali Makedoniyanın bayrağı arenanın mərkəzinə gətirilib və Dövlət Himni səsləndirilib.

Avropa Olimpiya Komitələrinin prezidenti Spiros Kapralos bildirib ki, Avropa Gənclər Olimpiya Festivalı idmanın gələcəyi üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Möhz bu yarışlarda fərqlənən idmançılar sonradan böyük idman yarışlarında, xüsusilə Olimpiya Oyunlarında öz ölkələrini təmsil edirlər.

Şimali Makedoniyanın prezidenti Qordana Silyanovska-Davkova da festival iştirakçılarına uğurlar arzulayıb. O, bir həftə ərzində gənc idmançıların qələbə naminə apardıqları gərgin mübarizənin şahidi olacaqlarını vurğulayıb.

Qordana Silyanovska-Davkova çıxışının sonunda XVIII Avropa Gənclər Yay Olimpiya Festivalını rəsmi olaraq açıq elan edib. Sonra Avropa Olimpiya

komitələrinin bayrağı qaldırılıb.

Ardınca “Skopye-2025”in süllü və həmrəylik məşəlinin alovlandırılmasından bəhs edən videoçarx nümayiş etdirilib. 4 mindən artıq azarkeşin arenadan birbaşa izlədiyi açılış mərasimində oyunların məşəli alovlandırılıb.

Sonra Avropa Olimpiya komitələrinin bayrağı qaldırılıb. Könüllülər, idmançılar, hakimlər və məşqçilər adından and içilib.

Qeyd edək ki, iyulun 20-dən 26-dək təşkil olunaçaq budafəki festival əvvəlkilərdən fərqli olaraq iki ölkədə - Şimali Makedoniyanın paytaxtı Skopje və Kumanovo şəhərlərində, həmçinin Xorvatiyanın Osiek şəhərində keçiriləcək.

Avropanın 50 ölkəsindən 4 mindən çox idmançının iştirak edəcəyi “Skopye-2025”də 14-18 yaş arası idmançılar 15 idman növü üzrə mübarizə aparacaqlar.

Festivalda Azərbaycan komandası ümumilikdə 10 idman növündə 52 (28 oğlan, 24 qız) idmançı ilə təmsil oluna-

caq.

İdmançılarımızın 12-si (6 oğlan, 6 qız) cüdo, 9-u (6 oğlan, 3 qız) atletika, 8-i (5 oğlan, 3 qız) taekvondo, 6-sı (3 oğlan, 3 qız) şose velosipedi, 2-si (1 oğlan, 1 qız) dağ velosipedi, 5-i (3 oğlan, 2 qız) üzgüçülük, 4-ü (1 oğlan, 3 qız) idman gimnastikası, 2-si (1 oğlan, 1 qız)

badminton, 2-si (1 oğlan, 1 qız) atıcılıq, 2-si (1 oğlan, 1 qız) isə stolüstü tennis yarışlarında iştirak edəcək.

Festivalda badminton üzrə fərdi yarışlarda və atıcılıq növündə birinci yeri tutan idmançılar 2027-ci ildə keçiriləcək IV Avropa Oyunlarına birbaşa lisenziya qazanacaqlar.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzəyir Hacıbəyli - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiya: N-B-317
Tiraj: 4345
Sifariş: 1528
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayon filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Yeganə Bayramova